Proletari din toate țările, uniți-vă!

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

Biblioteca Cent...

Uzbeka

Foto: B. Klipiniţer

IN ACEST NUMĂR:

Poarta Arcticii

Cîmpul magnetic şi istoria

Cu „Bab" printre munţi şi gheţuri

Sfîrşitul unui monopol al modei

După cura balneară

5 000 de Casanova suferă

Înainte de asaltul piscului. Tabăra internaţională a alpiniştilor. (Citiţi în pag. 12-a „Ascensiune deasupra norilor").

Foto: A. Poliakov

Anul XXIII

37

(1174)

15 septemb. 1967

12 pagini, 1 leu

V. Favorski: Păsări călătoare (Gravură în lemn)

FOILETON

Comentariile la ediţiile clasicilor

Neiniţiaţii, cei ce nu cunosc regulile de fier ale igienei, determină calitatea unei periuţe de dinţi după mărimea gurii care trebuie să o utilizeze. Tot aşa, titanii întreprinderilor editoriale şi geniile în suferinţă ale produselor tipărite afirmă că farmecul operelor literare se dezvăluie cititorilor numai prin intermediul notelor explicative ce le însoţesc.

De aceea, fiecare roman, poem sau alt produs literar e însoţit de o divizie de note, dispuse la sfîrşitul cărţii ca nişte linii de tranşee întortocheate.

Notele de la sfîrşitul cărţilor sînt întocmite cu intenţii subţiri, dar uşor de înţeles. Explicitarea cuvintelor neînţelese de către cititori e socotită indispensabilă pentru percepţia artistică, iar lămurirea cuvintelor obişnuite este un indiciu convingător al artei pe care o stăpînesc, solid şi profund, funcţionarii de pe statele de servici ale editurilor şi comentatorii zeloşi.

Iată cele mai tipice note-standard.

Să luăm, de pildă, acest fragment din Byron:

Priviţi, stafia s-a înălţat însîngerată.
Apărătorul tronului a fost ucis...
În familia lui Priam moravurile erau
Sfinte şi curate...

Notele la acest fragment sînt alcătuite de obicei în stilul:

Priam — *grec din antichitate. După unele izvoare — de sex masculin. Consultaţi „Istoria religiei romane" în limba germană, Berlin, 1874, p. 171.*

Familie — *reuniune de rubedenii pe baza unor interese economice sau prejudecăţi curente.*

Stafie — *obicei medieval de a circula în afara pielii proprii. Astăzi dispărut. Se mai practică în unele ţări capitaliste.*

— A omorî — *ucidere stupidă cu arme.*

Curat — *exclamaţie de la verbul a curăţi (vezi Schiller: „Şi curăţenia ta-i plăcută"); în Olanda, lustragiii se recrutează printre locuitorii aşezărilor de pe coasta mării.*

În afară de notele de la sfîrşitul cărţii, în preriile şi pampasurile editurilor mai sînt foarte populare notele adăugate în treacăt, trimiterile la subsolul fiecărei pagini. Ele sînt amestecate în text, din care cauză acesta aminteşte de o baie de provincie împrejmuită cu schelăria unei construcţii cu nouă etaje.

Lucrurile se petrec cam aşa. Se ia, de pildă, poezia lui Heine „Necunoscu-

cat a comentatorului, se presară cu mărarul datelor, după care ea apare cititorului stupefiat, în următoarea formă:

Cosiţele de aur[1] *ale frumoasei (în variantă — mătuşii)*
În fiecare zi (în fiecare săptămînă, după o ciornă din 1831)

Eu[2] *le întîlnesc.*
Aici[3]*, pe aleile Tuilerii*[4]*-lor,*
Plimbîndu-se sub castani[5]

[1]) Aluzie la doamna M, care n-avea un picior.

[2]) Însuşi Heine. După unele variante — W. Shakespeare.

[3]) La Hamburg, pe strada Kunigunda.

[4]) Tuileries — suburbie a Parisului, lîngă Londra.

[5]) Se simte influenţa lui Oscar Wilde care, deşi a trăit mai tîrziu, era şi el atras de culturile de conifere.

Persoanele şi editurile care nu doresc să utilizeze standardele amintite mai sus pot să le ignore, dar autorul socoteşte că n-ar fi raţional ca modele bine gîndite şi perfecte din punct de vedere tehnic, puse la dispoziţia amatorilor absolut gratuit, să rămînă neutilizate.

Arkadi Buhov

1934.

SECOLUL NOSTRU

O retrospectivă a vieţii literare

Muzeul de literatură din Moscova, care a împlinit 36 de ani de existenţă, şi-a redeschis recent porţile cu o expoziţie a literaturii ruse din secolul XX. În 12 săli sînt prezentate vizitatorilor cele mai importante opere ale literaturii ruse şi sovietice, precum şi nenumărate mărturii despre viaţa şi activitatea scriitorilor din această perioadă.

Sînt expuse, de pildă, celebrele manifeste ale lui Lev Tolstoi: „Nu pot să tac", „Despre pedeapsa cu moartea", „Răspuns sinodului", iar într-o vitrină se află un dosar cu următoarea inscripţie: „Secţia I-a... Despre compunerile contelui Lev Nikolaevici Tolstoi. Început la 3 februarie 1898 şi terminat la 22 octombrie 1915. 527 de file". Se găsesc, de asemenea, operele lui Gorki şi ale altor scriitori a căror activitate a început în secolul trecut şi a continuat, o vreme mai mult sau mai puţin îndelungată, şi în cursul acestui secol.

Dar expoziţia reuneşte nu numai ediţii rare de cărţi celebre; ea înfăţişează, de asemenea, momentele cruciale ale luptei social-politice de pînă la Revoluţia din Octombrie, precum şi naşterea literaturii sovietice. Un loc de seamă printre exponatele din această ordine de idei îl ocupă manuscrisul poemului „Cei doisprezece" de Alexandr Blok, primul poem al Revoluţiei, datat de autor: ianuarie, 1918. Este un poem scris dintr-o singură răsuflare; o singură pagină cuprinde aproape jumătate din tot textul poemului.

Laboratorul de creaţie al lui Vladimir Maiakovski e reconstruit aproape în întregime. Pe un caiet de şcolar, se pot vedea primele ciorne ale poemului „Vladimir Ilici Lenin". Apoi manuscrisele unor poeme de celebritate universală, fotografii rare, toate materialele expoziţiei „20 de ani de muncă", organizate de poet.

Un loc de seamă îl ocupă exponate din perioada constructivistă a literaturii sovietice, cu „Soti" al lui L. Leonov, „Hidrocentrala" Mariettei Şaghinian etc., exponate care amintesc de participarea scriitorilor sovietici la epopeea luptei împotriva hitlerismului.

MUZEUL PUŞKIN

Biografia unei clădiri

În vara anului 1961, în clădirea cu numărul 12, de pe strada Kropotkin din Moscova s-a deschis „Muzeul Puşkin". Această instituţie de cultură şi-a dobîndit curînd o faimă binemeritată în întreaga lume, dar în rîndurile ce urmează ne vom ocupa nu de muzeul închinat marelui scriitor, ci de localul care îl adăposteşte.

Biografia acestei clădiri urcă departe, în negura timpului, dar de cel puţin 150 de ani datele ei sînt binecunoscute şi de necontestat. Aripa mai veche a clădirii datează din secolul XVIII şi a scăpat neatinsă de incendiul care a mistuit Moscova în timpul ocupaţiei napoleoniene. După retragerea trupelor franceze, terenul pe care se înălţa fostul palat al prinţilor Baratinski, împreună cu aripa salvată de furia incendiului, a intrat în posesia Hruşciovilor, boieri moscoviţi de spiţă veche.

Doi ani mai tîrziu, în 1814, a început înălţarea clădirii „sublocotenentului de gardă şi cavalerului A. P. Hruşciov". Constructorii au folosit vechile temelii şi au înglobat cu succes în arhitectura noii clădiri vechea aripă a palatului.

La prima vedere, aspectul impunător, monumental al clădirii pare a se datora proporţiilor ei; în realitate, dimensiunile ei sînt modeste, dar constructorii au folosit o seamă de artificii pentru a simula caracterul de monumentalitate: coloanele ionice de la intrare şi de pe partea laterală a clădirii, grilajul de fier ridicat pe un zid masiv de piatră etc. De altfel, întreaga clădire, inclusiv coloanele ionice, sînt din lemn, material folosit cu predilecţie la reconstrucţia Moscovei, după incendiul amintit.

Arhitectura clădirii şi decoraţiunile interioare se datoresc unui celebru maestru rus, pe nume Afanasi Grigorevici Grigorev, autorul a numeroase vile, conace şi biserici, construite în aceeaşi perioadă.

Clădirea de pe strada Kropotkin n-a stat multă vreme în patrimoniul Hruşciovilor, ci a trecut din mînă în mînă, iar după Revoluţia din Octombrie a adăpostit, rînd pe rînd, un muzeu de jucării, un atelier pentru arhitecţi, un muzeu literar, diferite expoziţii, pînă cînd a devenit, definitiv, Muzeul Puşkin.

INTERVIU

La ce lucrează...

Rubrica cu acest titlu, prezentă frecvent în paginile revistei „Literaturnaia gazeta", consemnează de astă dată

nu atît proiectele, cît manuscrisele definitive, predate de cîţiva scriitori sovietici editurilor respective.

Bella Ahmadulina, *de pildă, îşi anunţă cititorii că a predat editurii „Sovetski Pisatel" un volum de versuri care va cuprinde, printre altele, poemele: „Arborele meu genealogic", „Povestire despre ploaie" şi „Fiori".*

În aceeaşi ordine de idei poeta sovietică a declarat că lucrează la un volum de versuri, precum şi la traducerea unor poeme ale gruzinului Otar Ciladze care, a spus Ahmadulina, vor fi un prilej de bucurie pentru cititorii de limbă rusă.

Mihail Bubennov *a făcut o scurtă declaraţie pe care o reproducem în întregime: „Am terminat nu demult un nou roman, „Viitoarea". E contribuţia mea la jubileul Revoluţiei. Sper ca romanul să vadă lumina tiparului în acest an.*

Noul roman este consacrat tinerilor entuziaşti care valorifică bogăţiile Siberiei. Voi fi fericit dacă eroii mei vor fi bine primiţi de cititori şi îi vor obliga să se gîndească la viaţă, la viitor".

Natan Rîbak *a anunţat ultimul roman din trilogia „Vremea speranţelor şi împlinirilor", intitulat „Soldaţi fără uniformă". Eroii romanului pun stăpînire pe o „nouă forţă", cum a numit Albert Einstein energia atomului descătuşat. Trilogia amintită a fost desăvîrşită în opt ani de lucru.*

În continuare Natan Rîbak a vorbit cititorilor revistei amintite despre scenariul pe care l-a terminat sub titlul „Aşa-i viaţa". Scenariul narează perioada din viaţa lui Honoré de Balzac petrecută în Ucraina şi va căpăta viaţă pe platourile de filmare ale studiourilor „Dovjenko" din Kiev.

EDITORIALE

Mărturii ale unei epoci

Editura „Leninizdat" a adunat într-un volum intitulat „În insula deportaţilor" jurnale, scrisori şi amintiri ale victimelor ţarismului deţinute între anii 1907—1917 între zidurile fortăreţei Schlüsselburg. Prin celulele acestei închisori s-au perindat generaţii de revoluţionari şi dintre zidurile lor a ţîşnit adesea protestul celor închişi şi credinţa neclintită într-o lume mai bună.

Cartea evocă personalitatea celor ce, încătuşaţi fiind, şi-au păstrat intacte capacitatea de luptă şi încrederea în soarta revoluţiei, figuri luminoase ca G.K. Ordjonikidze, F.N. Petrov. I.K. Gamburg şi numeroşi alţii.

Valoarea acestei cărţi rezidă astfel, în primul rînd, în autenticitatea documentară a mărturiilor. Viaţa nu şi-a întrerupt niciodată cursul între zidurile inchisorii, cu toată străduinţa temnicierilor de toate gradele. Fiecare deţinut a luptat împotriva singurătăţii cu mijloace ce-i erau proprii. F.N. Petrov, de pildă, îşi amintea: „Singurătatea este singurătate. Comunicaţiile prin alfabetul morse, întîlnirile rare şi incidentale cu tovarăşii erau doar nişte stele pe cerul întunecat al singurătăţii celulare. Singur vecin permanent, prieten, interlocutor, preceptor si adversar era cartea". Alţii, ca Ordjonikidze, de pildă, îşi împărţeau singurătatea cu versurile găsite în caietele lor de închisoare.

Culegerea „În insula deportaţilor" îl conduce pe cititor către unele din izvoarele cele mai autentice ale Revoluţiei din Octombrie.

MERIDIANE SOVIETICE

Poarta Arcticii

Să ne imaginăm că ne-am îmbarcat pe o navă modernă și urmează să facem o călătorie de-a lungul hotarelor maritime ale Uniunii Sovietice. Ne așteaptă un drum lung prin 13 mări ale Oceanului Înghețat de Nord, oceanelor Pacific și Atlantic. Vom parcurge în total 40.000 de kilometri, o distanță aproape egală cu lungimea ecuatorului. Vom întîlni în cale zeci de orașe maritime. Vîrsta unora din ele se măsoară în sute de ani, în timp ce altele s-au născut în anii de după Revoluție. Timpul nu ne va îngădui, firește, să le vizităm pe toate. Vom alege de aceea unul singur. Să poposim la Arhanghelsk, un străvechi oraș portuar rusesc.

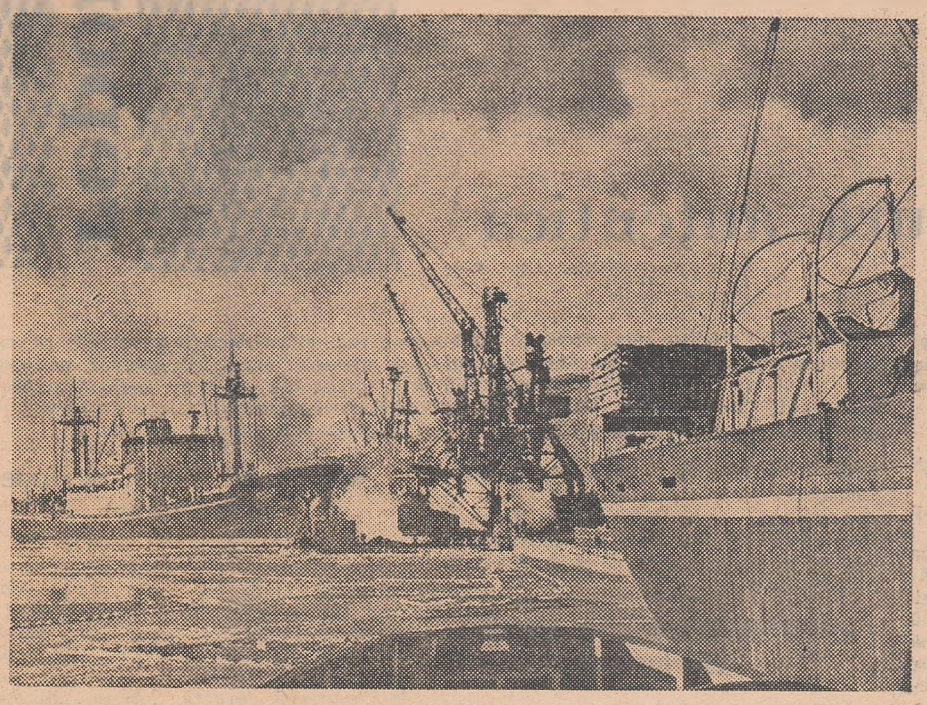

Zi de lucru în port

În 1584, deci acum 383 de ani, țarul Ivan Groznîi a poruncit să se înalțe pe Dvina un oraș portuar. La început el s-a numit Novo-Holmogorî, dar din 1613 a devenit Arhanghelsk. Chiar din primii ani de la întemeiere, tînărul oraș portuar a jucat un rol important în viața statului. Prin Arhanghelsk se desfășura comerțul cu Anglia și Olanda. Abia în secolul al 18-lea, cînd a fost construit Petersburgul, Arhanghelskul a trecut pe locul al doilea.

Astăzi, orașul de pe Dvina este unul din cele mai mari centre ale comerțului cu cherestea din lume. La această faimă a Arhanghelskului au contribuit, în primul rînd, întinsele păduri cu esențe prețioase ale regiunii cu același nume care furnizează 20 la sută din exportul de material lemnos al Uniunii Sovietice. În același timp, în regiunea Arhanghelsk sînt amplasate zeci de fabrici de cherestea, fabrici de celuloză și hîrtie etc.

Orașul de pe Dvina este supranumit și poarta Arcticii. Privit prin această prismă, el capătă o importanță tot mai mare. Se știe că începînd cu anul acesta Calea maritimă de nord este deschisă și navelor străine pentru tranzitul dintre Europa și Extremul Orient. Evenimentul a reținut atenția multor state maritime din întreaga lume.

Altă ocupație interesantă a bătrînului oraș portuar este reparația navelor. Șantierele navale „Krasnaia kuzniță" din Arhanghelsk se numără printre cele mai mari întreprinderi sovietice de acest fel.

Încît cu toată vîrsta-i respectabilă, Arhanghelskul crește și întinerește cu fiecare zi. În cei 50 de ani care au trecut de la Revoluție, populația a sporit de la 48.000 la 350.000 de locuitori. Orașul se întinde de-a lungul malului drept al Dvinei pe o distanță de peste 30 de kilometri. În viitor el urmează să crească mai ales în înălțime. În centru se vor construi clădiri cu 12 și 16 etaje; în microraioane casele nu vor trece însă de 9 etaje. Și pentru că solul mlăștinos pe care se află așezat Arhanghelskul nu prezintă prea mare siguranță, toate casele vor avea un fundament artificial constînd din piloți înfipți în pămînt pînă la adîncimi variind între 6 și 18 metri. Planul general de construcție a orașului include, în afară de casele de locuit și de edificiile industriale, o bibliotecă pentru un milion de volume, o sală de concert cu 2 000 de locuri, cinematografe cu ecran lat, un bazin de înot acoperit, de talia celor mai moderne din lume.

ARHITECTURĂ

Noua față a Ulianovskului

Reconstrucția orașului Ulianovsk, prevăzută a fi terminată în preajma celei de a 100-a aniversări a nașterii lui V.I. Lenin, reprezintă pentru arhitecții și pictorii sovietici un nou prilej de a-și dovedi ingeniozitatea, talentul. Ulianovsk este caracterizat de numeroase trăsături individuale, originale: clădiri majestuoase datînd din secolele XVIII și XIX, statui armonios amplasate, întinse spații verzi, așa încît asocierea vechii arhitecturi cu cea nouă, conservarea zonelor istorice, într-un cuvînt transformarea orașului într-o așezare modernă păstrînd, totuși, locurile legate de numele lui Lenin, este o sarcină dificilă.

Arhitecții și pictorii care participă la întocmirea proiectului se străduiesc să elaboreze soluții menite să ofere o unitate organică a arhitecturii, sculpturii și picturii, care să impresioneze ochiul și să facă cît mai accesibilă ideea generală a ansamblului arhitectural. Planul tematic se va baza pe „Triumful ideilor leninismului", zonele prezervate și noile ansambluri urmînd să determine tendința ideologică și compoziția lucrărilor monumentale. Principalul obiectiv al viitoarei reconstrucții va fi centrul comemorativ care va include clădirea în care s-a născut Lenin, muzeul care îi poartă numele, galeria de pictură și sala „Octombrie". Edificiul muzeului, realizat în întregime din piatră albă, va avea forma unui pătrat care va îngloba și casa lui Lenin, interiorul și fațadele urmînd să fie ornamentate cu grupuri sculptate și basoreliefuri.

Galeria de pictură va adăposti cele mai reușite opere consacrate lui Lenin; în muzeu vor fi expuse documente, fotografii, opere de artă și obiecte personale ale marelui om de stat. Formele ușoare, ajurate ale Institutului pedagogic, cu uriașa-i fațadă cu vitralii și ornamente murale, vor scoate în evidență masivul edificiu, iar arhitectura Palatului pionierilor și bibliotecii va fi completată atît în interior cît și în exterior cu picturi de diferite genuri. Unul din sectoarele cele mai dificile ale reconstrucției este panta care coboară spre Volga, cu o denivelare de o sută de metri; ea va fi împodobită cu arbori și plante din toate republicile unionale. Subiectele, alese cu grijă, ale sculpturilor, frescelor, vitraliilor și mozaicurilor, strîns legate între ele, vor face ca aceste opere de artă să se completeze atît din punctul de vedere al compoziției cît și al conținutului. După terminarea reconstrucției — sînt de părere arhitecții — orașul lui Lenin va fi una din cele mai frumoase și originale așezări ale Uniunii Sovietice.

MATERIALE PRECONCEPUTE

Saltul peste monomeri

Polimerii fac parte din viața noastră de fiecare zi. Lîna, inul, mătasea, bumbacul — pe care omul le folosește de milenii — sînt polimeri. Ba chiar și albumina, generatoarea vieții, este un polimer. Dar cu toate că este foarte vastă, gama polimerilor naturali nu poate satisface toate necesitățile omului modern. De aceea, acesta a început să-i producă și pe cale de sinteză.

La început chimia s-a mulțumit să imite natura, apoi a întrecut-o. În fiecare an se obțin acum în lume circa 50 000 de noi polimeri, adică unul la zece minute. Fantasticele progrese dobîndite pe acest tărîm se explică ușor dacă ne gîndim că noile materiale astfel obținute au nenumărate aplicații în industria aeronautică, în radiotehnică, electricitate, în construcția de mașini, industria de automobile etc., etc.

Polimerii pot fi produși plecînd de la un mare număr de materii prime: petrol, huilă, gaze naturale — din care mai întîi se obțin monomeri. De la o vreme încoace, mulți chimiști s-au întrebat, însă, dacă nu s-ar putea fabrica polimeri direct din produsele de bază, evitînd etapa monomerilor. Și după multe experiențe, s-a văzut că în anumite cazuri lucrul este, în principiu, posibil. De aceea, în momentul de față în multe țări se lucrează febril la găsirea unor soluții practice. În acest context de idei, știrea că în U.R.S.S. s-a obținut prin această metodă un nou polimer al carbonului, numit carbin, a stîrnit un deosebit interes. Carbinul este un semiconductor; poate fi utilizat în electrografie, unde înlocuiește materialele inorganice, care costă scump.

O altă realizare recentă și spectaculoasă a specialiștilor sovietici este sinteza poliacrilaților. Peliculele și fibrele de poliacrilat nu se dezagregă și nu-și pierd proprietățile la temperaturi de 300 de grade și mai mult. Posibilitățile care se deschid pentru utilizarea lor ca izolatori electrici sînt, deci, cît se poate de promițătoare.

În sfîrșit, foarte recent s-a obținut prin sinteză un clei special, numit cyanrin, care poate lipi instantaneu orice material. Noul material își găsește acum o largă arie de utilizare în chirurgie, mai ales pentru lipirea vaselor fine, unde firele de tantal nu pot fi de nici un folos.

INDUSTRIA UȘOARĂ

Țesături nețesute

În ultimii ani, în Uniunea Sovietică au fost construite, completîndu-se astfel centrele tradiționale Ivanovo, Kostroma și Vladimir, numeroase noi întreprinderi de industrie ușoară în Ucraina, Belorusia, Turkmenia, Uzbekistan, Tadjikistan, Ural, Siberia și Extremul Orient. Printre ele se află mari unități cum sînt combinatul de pînzeturi de la Barnaul, fabrica de încălțăminte de la Frunze, fabricile de tricotaje de la Tbilisi și Dușanbe sau întreprinderile producătoare de piele artificială de la Ioșkar-Ola și Nalcik.

Conform datelor statistice, în primul semestru al anului 1967 producția de articole de larg consum a crescut, comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut, cu 12 la sută. Dar la cele 3 500 de întreprinderi existente în care lucrează aproximativ 4 milioane de muncitori, ingineri și tehnicieni, se vor mai adăuga în cursul cincinalului alte 300 de noi întreprinderi, printre care un modern combinat de tricotaje la Ogrsk, în Lituania, ale cărui construcții se vor întinde pe 40 de hectare și care va avea o capacitate de 12,3 milioane de articole anual!

În vederea dezvoltării industriei ușoare sovietice sarcini importante revin institutelor de cercetări. Acest au elaborat tehnologia fabricării țesă rilor combinate din in și lavsan, capron profilat, din pînză tricotată din capron dublat cu porolon. „Te turile nețesute" își găsesc o tot m largă aplicare; alte cercetări sînt curs pentru obținerea firelor fără losirea fuselor. Ideea cea mai revo ționară este însă aceea a confecționă îmbrăcămintii direct din materii prin fără să se recurgă la tors, țesut chiar la croit!

MARIN FLOREA IONESCU

În ziua de 13 septembrie 1967 a încetat din viață tovarășul Marin Florea Ionescu, vechi militant al mișcării muncitorești din țara noastră.

Născut la 22 ianuarie 1899, într-o familie de țărani săraci, în comuna Băneasa din fostul județ Teleorman, a cunoscut din fragedă copilărie exploatarea și opresiunile regimului burghezo-moșieresc. Intrat de tînăr în rîndurile clasei muncitoare, a luat parte activă la manifestările antirăzboinice, fapt pentru care în vara anului 1917, la vîrsta de 18 ani, a fost arestat și condamnat la 15 ani muncă silnică, pe care i-a executat la închisoarea din Tg. Ocna.

După ieșirea din închisoare, tovarășul Marin Florea Ionescu a continuat să activeze cu aceeași dîrzenie și hotărîre în mișcarea muncitorească ilegală. În anul 1931 a fost primit în rîndurile Partidului Comunist Român, încredințîndu-i-se sarcini de răspundere în cadrul Comitetelor regionale ale P.C.R. Iași și Oltenia. Pentru activitatea sa revoluționară a fost din nou arestat, condamnat la 5 ani închisoare și deținut la Doftana, Caransebeș și în lagărul de la Tg. Jiu.

După eliberarea patriei de sub jugul fascist, i s-au încredințat funcții de conducere în mișcarea sindicală din țara noastră, precum și pe linie de stat, fiind ales în anul 1948 secretar al Prezidiului Marii Adunări Naționale.

Neobosit activist pe tărîm obștesc, tovarășul Marin Florea Ionescu a desfășurat în ultimii ani o rodnică activitate în cadrul A.R.L.U.S., îndeplinind funcția de vicepreședinte al Consiliului General.

Pentru meritele sale deosebite a fost distins cu ordine și medalii ale Republicii Socialiste România.

La Congresele al VIII-lea și al IX-lea ale P.C.R. a fost ales membru al Comisiei Centrale de Revizie.

Amintirea tovarășului Marin Florea Ionescu, vechi militant al mișcării muncitorești din țara noastră, fiu credincios al Partidului Comunist Român, va rămîne neștearsă în inimile noastre.

Comisia Centrală de Revizie a Partidului Comunist Român

Comitetul foștilor deținuți antifasciști din Republica Socialistă România

Consiliul General A.R.L.U.S.

★

Corpul neînsuflețit al tovarășului Marin Florea Ionescu a fost depus în sala Casei de cultură a tineretului din raionul 30 decembrie, Aleea Alexandru nr. 38.

Accesul publicului este permis vineri 15 septembrie între orele 10—12.

Adunarea de doliu va avea loc la crematoriul „Cenușa" în jurul orei 14.

reportaj

PRIETENII MISTERIOSULUI DOMN S.

3

O aventură autentică

1940. Reichul nazist a declanşat de cîteva luni cel de al doilea război mondial. Un grup de germani antifaşcişti furnizează Centrului de contrainformaţii din Moscova date asupra viitoarelor planuri agresive ale lui Hitler.

— Nu se poate — rosti zguduită Ilse. Crezi că Hitler ar putea recurge la acest mijloc ?

— Văd că nu-i cunoşti încă destul de bine pe şacalii ăştia — observă sumbru Schelia. Într-o bună zi, Goebbels o să scrie în ziare că englezii au aruncat deasupra Germaniei bombe cu gaze... Drept care naziştii au ripostat... Din partea lor te poţi aştepta la orice !...

Schelia nu era departe de adevăr : La 10 mai 1940, bombardiere din escadrila 51 Edelweiss cu destinaţie specială prefăcuseră în ruine, din ordinul lui Hitler, oraşul german Freiburg. În cursul atacului aerian muriseră mulţi locuitori paşnici. După care, Goebbels trîmbiţase în toată lumea că bombardamentul a fost „opera englezilor". În felul acesta naziştii căpătaseră un pretext pentru bombardarea sălbatică a oraşelor engleze.

— Da, ai dreptate — observă Ilse. Sînt în stare de orice. Azi dimineaţă m-am întîlnit cu un cunoscut, inginer la Societatea pentru progresul televiziunii, iniţiat în armele secrete. Între altele, am discutat cu el şi despre ofensiva germană în Olanda şi Belgia. Ştii ce mi-a spus ? — „Trebuie să mai ocupăm şi Brugge. După aceea o să putem bombarda Londra...".

— Ce-ţi spuneam ? Succesele de pe front i-au ameţit pe toţi. Acum toţi au devenit „patrioţi". Chiar şi cei care înainte îi urau pe naţional-socialişti sînt îmbătaţi de marşurile victorioase. Mai cu seamă militarii. Acum sînt convinşi de geniul militar al Führerului lor, nu ca în noiembrie... Chiar înlăturarea lui Hitler n-ar aduce nimic bun. După părerea mea, într-o asemenea împrejurare desfăşurarea evenimentelor ar lua repede un caracter de stînga. Comuniştii ar ridica iar capul, ceea ce pentru noi amîndoi n-ar fi deloc cea mai bună soluţie !...

Ilse îşi spuse fără să vrea : „I se potriveşte bine proverbul care spune că pe cocoşat îl poate îndrepta numai mormîntul. Aristocratul ăsta pedant n-o să înceteze niciodată să-i urască pe comunişti..."

Ilse încercă, însă, să-şi alunge oboseala de pe faţă şi rosti :

— S-ar zice că m-ai invitat la dumneata ca să urzim un complot împotriva Führerului !... Nici n-am apucat să-ţi vizitez noua locuinţă... Cum ai izbutit să faci rost de un apartament aşa frumos ?

La auzul acestor vorbe măgulitoare, Schelia surîse mulţumit şi se însenină brusc la faţă :

— Încredinţează-mi orice misiune şi ai să te convingi de ce e în stare încă să facă un bătrîn cavalerist !

— Să încercăm... Ce-ai spune dacă te-aş ruga să afli cifrul ?...

Schelia se făcu cenuşiu la faţă.

— Cifru ? Care cifru ?

— Codul diplomatic al lui Ribbentrop...

„Da-a — îşi spuse în gînd Schelia — această Fräulein nu-l reprezintă degeaba pe domnul S. Nu, categoric nu. Ia te uită ce-i trece prin minte !..."

Telegrama transmisă de Ilse, la 21 mai 1940, către Centru glăsuia :

„...Viitorul tratat de pace va pune problema dezmembrării Franţei. La 19 mai Hitler a adresat o scrisoare lui Mussolini. În cercurile militare germane se aşteaptă ca Italia să intre curînd în război alături de Germania.

Alta"

Toată vara Ilse avu foarte mult de lucru, încît abia îşi putu smulge cîteva ore pentru somn. Materialul trimis Centrului de luptătoarea antifascistă era extrem de preţios. Mai cu seamă copiile telegramelor parvenite de la diplomaţii hitlerişti din alte ţări.

Dar cumplita încordare nervoasă nu rămase fără urmări. În acelaşi timp i se agravară nişte boli mai vechi. Aşa încît, către sfîrşitul lunii august, la stăruinţa Moscovei, Ilse plecă la Karlsbad. După şase băi, însă, nu mai putu să meargă. Medicul îi ceru să întrerupă cura şi să încerce alt tratament. Dar tratamentul urmat la Berlin, cu profesorul Wagner, era costisitor şi chinuitor. Ilse suferea cumplit. De aceea, în scurt timp plecă din nou la Karlsbad, via Praga.

„Praga — îi scrise ea lui Wolfgang la Moscova — arată ca o casă pustie, părăsită. Clădirile vechi, porţile şi turnurile continuă să stea în picioare, multe străzi n-au căpătat încă nume germane... Apele Vltavei se izbesc de pilonii podului arcuit peste ele, iar Hrad-ul se înalţă ca un punct pe *i*. E adevărat că în vîrful lui flutură un steag străin, dar de jos nu se vede. Dacă nu ştii dinainte asta, numai trecînd pe stradă s-ar putea să nu observi. Scrutînd, însă, chipurile praghezilor înţelegi că cumplita realitate e cunoscută de toţi... Vîntul poartă pe străzi frînturi de propoziţii germane transmise prin difuzoare : „Ordin... dispoziţie... circulară..." Şi tot vîntul îţi smulge lacrimi din ochi. Dar oare numai el ?..."

Desen de I. Filippov

În ciuda tratamentului sever, boala Ilsei progresa. În scrisoarea adresată lui Wolfgang, ea nu ascundea faptul că de multe ori noaptea, cînd rămînea singură şi avea dureri cumplite, i se făcea frică. Tremura pentru dînsa şi pentru faptul că boala ar putea s-o împiedice să-şi continue munca. Cu toate acestea, cu preţul unor mari eforturi, luptătoarea germană nu-şi părăsi postul.

Şi iar urmară zile încordate, pline de primejdii la tot pasul. Ilse reluă legătura cu oamenii ei şi luă diverse măsuri de precauţie, ca să nu trezească bănuielile agenţilor lui Himmler.

— Cred, spuse ea într-o zi unei persoane de încredere din grupul pe care-l conducea, că la Gestapo nu rezistă nici oameni mult mai puternici decît mine... Şi totuşi n-au să mă poată birui. Dacă am să fiu arestată, am să refuz să recunosc pînă şi scrisul meu...

...Avioane engleze începuseră să bombardeze aproape zilnic Berlinul. Oraşul era cufundat în întuneric. Nu mai era apă caldă, iar nopţile locuitorii şi le petreceau de obicei în adăposturi...

După întîlnirea din mai cu Ilse, von Schelia începu să-i arate un respect deosebit. Totuşi, fire dezechilibrată şi capricioasă, după înfrîngerea Franţei diplomatul intră în panică. Ilsei îi era din ce în ce mai greu să se întîlnească şi să vorbească cu el.

„Internaţionala" pe străzile Berlinului

Deasupra oraşului se cernea o ploaie rece şi sîcîitoare. Ilse se dusese dis-de-dimineaţă la o prietenă a ei, operată de curînd. Bolnava locuia lîngă gara Anhalt.

Prietenele discutau despre posibilitatea procurării unui medicament care se găsea greu şi, evident, despre noutăţi de la ministerul de Externe. Deodată, prin fereastra întredeschisă, năvăliră în cameră acordurile „Internaţionalei". De necrezut ; pentru intonarea imnului proletariatului Gestapoul îi interna pe „vinovaţi" în lagărele morţii.

— Ce-o mai fi şi asta ? — întrebă speriată prietena Ilsei. — Auzi şi tu ?...

— Mă duc să văd — răspunse Ilse şi se îndreptă fără grabă spre fereastră.

Jos, în piaţă, se afla un mare grup de militari, printre care şi cîţiva civili. Ilse îl recunoscu imediat pe Ribbentrop.

— Îi primesc pe ruşi — rosti ea. — La Berlin a sosit o delegaţie rusă...

Era primejdios să rămînă prea mult timp la fereastră. Totuşi Ilse se învoise de la birou şi venise la prietena ei bolnavă anume ca să asculte imnul de luptă al muncitorilor.

Prin piaţă tocmai trecea garda de onoare. O limuzină neagră, escortată de motociclişti cu căşti de oţel, se îndrepta spre Poarta Brandenburg. Pe botul maşinii fîlfîia un steguleţ roşu, cu o seceră şi un ciocan aurii. Era 12 noiembrie 1940.

Ilse nu ştia că, în ziua sosirii la Berlin a delegaţiei sovietice, Hitler dăduse un ordin secret : „Indiferent de rezultatul acestor tratative, pregătirile prevăzute pentru răsărit trebuie continuate". Iar la 18 decembrie Führerul semnă directiva nr. 21, cunoscută sub numele de „Planul Barbarossa" şi, la scurt timp după aceea, „Directiva specială în vederea derutării inamicului".

Von Schelia, care avea mult fler, se lamenta că acum, atît el cît şi alţi funcţionari din ministerul de Externe, nu mai ştiau dacă informaţiile pe care le primeau erau, într-adevăr, conforme cu realitatea ori erau destinate special difuzării, spre a denatura cu bună ştiinţă adevărata stare de lucruri.

„Munca nu e lup, nu fuge în pădure"!

Între timp, la ambasada germană din Moscova viaţa îşi urma cursul obişnuit. Funcţionarii instituţiei se deprinseseră cu noul lor coleg Kurt, extrem de punctual şi de priceput. Chiar ambasadorul îl lăudă de cîteva ori pentru munca-i corectă, într-un „autentic stil german".

— Ruşii — îi spuse acesta într-o zi lui Kurt, pe care-l găsi seara tîrziu lucrînd în biroul lui — au o glumă : „Munca nu e lup, nu fuge în pădure !" Am auzit că înveţi limba rusă. Aş vrea să nu uiţi uneori această zicală. Noi, germanii, nu ştim întotdeauna să ne odihnim. Du-te mai des la teatru. În felul acesta ai să înveţi mai repede rusa. Mă întreb dacă n-ar fi bine să te duci din cînd în cînd la pescuit cu consilierul nostru Hilger. Azi mi-a spus că la Kliazma se găseşte biban din belşug...

Consilierul Hilger lucra de mulţi ani în Uniunea Sovietică şi cunoştea la perfecţie limba rusă. De aceea şi fusese desemnat ca translator al lui Hitler în tratativele de la Berlin cu ruşii. Înapoiat de acolo, multă vreme Hilger nu suflase un cuvînt despre discuţiile purtate cu acel prilej. Abia într-un tîrziu, în timp ce se aflau la pescuit, îi spuse lui Kurt :

— Führerul nostru are planuri mari. Zilele Angliei sînt numărate. Hitler propune bolşevicilor împărţirea lumii. Vrea să le dea India...

— Şi ruşii ce spun ? — se interesă Kurt aparent nedumerit.

Hilger aruncă o privire circumspectă în jur, după care rosti cu glas scăzut :

— Închipuie-ţi, au refuzat !...

...De o bună bucată de vreme Ilse era şefa secţiei de publicitate pentru străinătate a unui mare concern de produse chimice din Dresda. În felul acesta putea să călătorească nestingherit prin toată Germania, ba chiar să plece şi în străinătate.

De la Dresda la Berlin făcea numai două ore. Întîlnirile cu von Schelia se desfăşurau regulat. Dar noua slujbă era extrem de grea. Concurenţa impunea firmei forme noi şi variate de reclamă. Ilse dicta ore în şir scrisori lungi şi complicate, purta discuţii dificile cu subalternii desenatori, pictori şi textieri. De multe ori se vedea în situaţia grea de a scrie sau a rescrie în întregime textele.

Cum nu izbutise să găsească la Dresda o locuinţă în apropierea întreprinderii, trebuia să se scoale la şase dimineaţa. Programul era pînă la 16.30. Dar recomandaţiile datorită cărora fusese angajată îi impuneau să fie cît se poate de zeloasă, aşa încît de multe ori rămînea la birou pînă noaptea tîrziu. Conducerea concernului avea pentru ea numai cuvinte de laudă, ba chiar îi mări salariul.

Într-o zi Ilse fu prezentată unui funcţionar cu experienţă care conducea secţia de publicitate pentru străinătate a lui „I. G. Farbenindustrie". Aflînd ce activitate desfăşura tînăra salariată a firmei similare, acesta observă :

— Din moment ce „Linger-Werke" a hotărît să încredinţeze un astfel de post unei femei, înseamnă că atunci cînd o vezi trebuie să-ţi scoţi cît mai repede pălăria în faţa ei !...

Ce-ar fi spus omul de afaceri dacă ar fi ştiut ce activitate grea şi primejdioasă desfăşura împotriva naziştilor gingaşa-i conlocutoare cu surîs fermecător ?

V. Kudriavţev
K. Raspevin

(Va urma)

CINEMA

„Trinomul psihic“ al lui Leonid Gaidai

„Prizoniera din Caucaz“ este al treilea film cu faimosul trio Descurcăreţul, Laşul şi Prostănacul şi al doilea cu Şurik. Leonid Gaidai a făcut în total şase comedii, dar acestea trei : „Un cros neobişnuit“, „Operaţia I şi alte aventuri ale lui Şurik“ şi „Prizoniera din Caucaz“, concentrează cel mai deplin trăsăturile artei comice a regizorului.

Gaidai are, în materie de umor, stofă de inventator. Nu se poate spune despre el că este o apariţie explozivă ca

Şurik în plină acţiune de salvare a prizonierei

Pierre Etaix sau Jacques Tati, care au adus pe ecran un stil nou, determinat de particularităţile epocii moderne ; nu, Gaidai se adapă la izvorul veşnic al comediei, de pe vremea vîrstei ei de aur, reînviind lumea burlescă a urmăririlor ameţitoare şi hazlii, lumea aventurilor imposibile, a hiperbolelor şi măştilor, lumea în care oamenii trăiesc după legile speciale ale convenţiei comice. Dar o reînvie cu sensibilitatea şi cultura, cu responsabilitatea lui de artist modern. De aici trăsătura fundamentală a artei lui : Gaidai nu practică un comic gratuit, nu e înclinat spre gagul pur. Toate filmele lui de acest gen sînt satire virulente cu adresă precisă. Mereu prezent în mijlocul vieţii, el o observă atent şi pe baza acestor observaţii elaborează minuţios situaţiile comice. Primul film din seria pe care am amintit-o, scurt metrajul „Un cros neobişnuit“ — pînă în momentul de fată capodopera regizorului — i-a fost inspirat de un fapt real demascat într-un foileton publicat în „Pravda“ de scriitorul Stepan Oleinik : trei braconieri porniţi la pescuit cu dinamită sînt pedepsiţi chiar de cîinele lor. În „Operaţia I“ sînt denunţate nişte nereguli tipice pentru o anumită mentalitate, în „Prizoniera din Caucaz“ sînt biciuite obiceiuri anacronice cu iz barbar. Gagurile lui Gaidai — bine dozate, aerate, regizorul fiind un cumpătat, evitînd suprasaturarea — exprimă de regulă un gînd satiric care loveşte în năravuri ridicole, în anumite trăsături de caracter, într-un tip particular de umanitate. Hazul situaţiilor este creat în primul rînd prin particularităţile caracterologice ale eroilor — de o parte „negativii“ : Descurcăreţul, Laşul şi Prostănacul, de cealaltă parte Şurik. Aceasta-i principala noutate adusă de Gaidai.

Întîi s-a născut trio-ul negativ. Cu el Gaidai a creat *trinomul psihic*, aşa cum Stan şi Bran au creat la vremea lor *binomul psihic*, după observaţia foarte subtilă a lui D.I. Suchianu. Ca şi vestitul cuplu comic american, Gaidai arată trei oameni care fac totul „în trei“, nu numai simultan, ci şi articulat, fapta unuia angrenîndu-i pe ceilalţi. Dar această treime este bine diferenţiată caracterologic. Nu întîmplător personajele n-au nume proprii, ci porecle sugerate de particularitatea lor fundamentală. Toţi trei sînt la urma urmei nişte lepre, dar fiecare cu firea lui. Admirabilii actori Evgheni Morgunov, Gheorghi Viţin şi Iuri Nikulin au fixat o imagine care trece cu mult succes dintr-un film în altul. Cu ajutorul lor Gaidai a creat nişte tipuri care pot fi puse în orice situaţie, efectul comic fiind asigurat.

Începînd cu „Operaţia I“, Descurcăreţului, Laşului şi Prostănacului le-a fost opus Şurik. Cu acest personaj Gaidai aduce pe ecran un nou tip de erou comic pozitiv, care spre deosebire de cliseul obişnuit — un bleguţ pasiv, care dacă face totuşi ceva îi iese pe dos — este inteligent, viu, activ, trăieşte după legile tinereţii şi dreptăţii. El opune forţei brutale, oarbe a Descurcăreţului, forţa minţii, caracteristică pentru epoca noastră a triumfului intelectual (această relaţie se defineşte cel mai bine, principial aş spune, în primul scheci al filmului „Operaţia I“). Şurik este un erou modern tocmai pentru că este un erou inteligent. Cu această armă îşi bate adversarii. Bineînţeles, îi bate după regulile comediei.

Vădind aceeaşi intuiţie sigură, Gaidai l-a ales pentru acest rol pe „actorul cu ochelari“ Alexandr Demianenko, tip intelectualizat, dar care păstrează în ochi şi în buzele răsfrînte o nuanţă eminamente tinerească de puritate şi naivitate, foarte potrivite pentru ceea ce trebuie să exprime Şurik.

Iulia Scutaru

TEATRU

Spectacol coupé la teatrul „C. I. Nottara“

Un spectacol coupé, cu titlul „Lenin“, alcătuit din fragmente a două celebre poeme maiakovskiene şi ale cîtorva piese sovietice despre Revoluţie, va constitui viitoarea premieră a teatrului „C.I. Nottara“.

— Ce criterii au stat la baza selecţionării textelor ? l-am întrebat pe regizorul Alexandru Ciprian.

— *Montarea îl va prezenta pe marele conducător al proletariatului în cîteva momente decisive ale vieţii şi luptei sale. Am ales pentru a ilustra această idee versuri din „Lenin“ şi „Poemul lui Octombrie“ de Maiakovski, precum şi scene din „Familia“ de I. Popov, „Omul cu arma“, „Orologiul Kremlinului“, „A treia patetica“ de Pogodin, „În numele Revoluţiei“ de Şatrov. În scenariu a fost introdus personajul Maiakovski pentru a stabili o legătură organică între episoadele cu Lenin şi versurile poetului.*

— Cum vor fi traduse scenic datele scenariului ?

— *Căutăm să realizăm un spectacol de factură modernă, în care efectele sonore şi cele de lumină să dobîndească o mare valoare expresivă. Muzica, foarte diferită din punct de vedere al genurilor reprezentate, nu va acţiona ca o simplă ilustratoare, ci va comenta acţiunea dramatică intensificînd-o. Totodată, elementele de decor (scenografia aparţine Lidiei Radian) sînt destinate unor multiple întrebuinţări, avînd astfel nu o funcţionalitate în sine, ci fiind strîns legată de anumite momente. Datorită caracteristicilor sale dominante, fluidităţii şi individualităţii secvenţelor, ritmul general al montării va fi similar celui cinematografic.*

Viitorul spectacol antrenează o serie de valoroşi actori ai teatrului „C. I. Nottara“ ce vor interpreta atît roluri principale, cît şi roluri episodice. Acestea din urmă au o mare pondere dramatică, în ciuda dimensiunilor lor relativ reduse, întrucît grupurile umane sînt [illegible] Îi vom putea astfel urmări evoluînd către sfîrşitul lunii octombrie pe Vasile Niţulescu (Lenin), Mircea Anghelescu (Maiakovski), Val Săndulescu (Dzerjinski), Florin Stroe (inginer Zabelin), Constantin Brezeanu, Coca Enescu, Ludovic Antal, Alexandru Clonaru, Gheorghe Buznea, Eugenia Bosânceanu şi alţii.

Oltea Vasilescu

Omul nostru drag

Romanul lui Iuri Gherman „Cauza pe care o slujeşti“ i-a atras întîi pe cineaşti. Acum aproape un deceniu, regizorul I. Heifiţ a făcut filmul „Omul meu drag“, care s-a bucurat de interpretarea excepţională a lui Alexei Batalov şi a Innei Makarova.

Acum a venit la rînd teatrul. A. Muzil a dramatizat cartea stufoasă, în care acţiunea se desfăşoară pe cîteva planuri, povestind concentrat, pentru posibilităţile scenei, istoria doctorului Ustimenko, om tenace şi inimos care, după ce se întoarce de pe front, ia de bună voie pe umerii lui răniţi cauza împovărătoare, dar absolut necesară, a construirii unui spital într-un oraş distrus de război.

Cauza aceasta n-are un caracter eroic, şi totuşi personajul doctorului Ustimenko este eroic. Fiindcă anii postbelici — după înfiorătoarele distrugeri ale războiului — cereau eroism pentru ducerea la îndeplinire a cauzelor mari şi mici. De aceea Iuri Gherman a ales, în mod logic, ca erou, unul dintre oamenii despre care se spune că sprijină lumea.

Piesa lui A. Muzil a fost pusă în scenă la Teatrul de dramă „A.S. Puşkin“ din Leningrad.

Luînd odată cuvîntul la radio Leningrad, Iuri Gherman a spus : „Nu există fericire mai mare pentru un om decît conştiinţa că e mereu necesar oamenilor“. Aceste cuvinte au servit realizatorilor ca idee conducătoare, ele animă întregul spectacol. Într-adevăr, nu există fericire mai mare pentru eroii lui. Iar cauza lor este creaţia : construcţia spitalului, intervenţia chirurgicală făcută unui tînăr, pe care medicii din capitală o refuzaseră, salvarea unui om acuzat pe nedrept. În sfîrşit, chiar experienţa pe care Ustimenko o face cu sine însuşi. Căci primejduindu-şi viaţa, el se gîndeşte la viitor. El construieşte viitorul. Şi... îşi slujeşte cauza. Pentru asta trebuie să înlăture multe piedici, să se ciocnească cu destui răuvoitori. Dar mai mare este numărul celor care sînt alături de dînsul, care îl numesc „omul nostru drag“.

Spectacolul leningrădean este regizat de autorul dramatizării, A. Muzil, şi interpretat de I. Cebotarev, Iuri Tolubeev, Nina Urgant, M. Ekaterininski, A. Borisov, T. Aleşina, A. Mamaeva şi alţii.

Autoportret cu soţia

PROFIL

Tatiana Doronina, o actriţă senzaţională

Actriţei Tatiana Doronina îi e dat să facă mereu senzaţie. Întîi a făcut senzaţie cu frumuseţea ei, apoi, pe scenă, cu talentul. Rolurile ei teatrale sînt un lanţ de succese. Cînd a jucat-o pe Nastasia Filippovna, alături de Innokenti Smoktunovski, au curs rîuri de cerneală. Pe urmă a făcut senzaţie cu hotărîrea de a părăsi Leningradul şi teatrul natal, „M. Gorki“, pentru a se muta la Moscova, la MHAT „Sora cea mare“, după piesa lui A. Volodin, în care, de asemenea, a avut o interpretare memorabilă.

Dar în viaţa ei există şi alte detalii senzaţionale. De exemplu, nu vroia să se facă actriţă. Relaţiile ei cu teatrul erau „de jos în sus“, scena i se părea

Într-o scenă din „Sora cea mare“

inaccesibilă. Şi totuşi a devenit actriţă. De teamă — explică ea. De teamă că n-o să apuce să se facă. Drept care, după ce a absolvit opt clase în Leningradul natal, a plecat la Moscova şi a dat examen la şcoala-studio a MHAT-ului (de aceea moscoviţii pretind că e „a lor“ şi că mutîndu-se la Moscova n-a făcut decît să se întoarcă acasă). A reuşit, dar constatîndu-se că n-are diplomă de bacalaureat şi că e minoră, a fost trimisă fără prea multă ceremonie să-şi termine şcoala. Cei doi ani care îi mai rămăseseră i-au părut interminabili. În schimb, după această lungă aşteptare a dat examen la toate institutele teatrale din Moscova. Şi a reuşit la toate ! Dar a preferat MHAT-ul şi, după ce şi-a făcut acolo anii de ucenicie, s-a înapoiat la Leningrad. Încăpînd pe mîinile lui Gheorghi Tovstonogov, talentul ei a găsit condiţii optime de dezvoltare. Actriţa îi este pînă azi infinit de recunoscătoare marelui artist, pe care-l consideră profesorul ei atît în sensul concret, cît şi general al acestui cuvînt.

După premiera filmului „Sora cea mare“, Tatiana Doronina a fost asaltată de ziarişti. Le-a opus o rezistenţă eroică (nu-i plac interviurile, fiindcă cer mult timp, nu se pricepe să le dea etc. etc.), totuşi reporterul E. Terkover a reuşit să-i pună întrebările pe care şi le pregătise. Interviul, ilustrat de o fotografie, ne arată că e frumoasă, deşteaptă, sensibilă, cultă, plină de spirit. Iat-o, de pildă, cum a răspuns la întrebarea : Ce alte muze vă sînt apropiate ? Cîntaţi la vreun instrument muzical ?

— Relaţiile mele cu alte muze sînt cam încurcate. De exemplu, am convingerea de neînţeles că ştiu să cînt foarte bine la vioară. Ca să mă pot legăna în această dulce rătăcire, n-am pus niciodată mîna pe vioară.

Sau la întrebarea :

— Ce credeţi, actorii trebuie să facă sport ? Şi în particular, ce părere aveţi despre fotbal ?

— Trebuie să facem sport — răspund eu dorind să fiu raţională. Dar pentru asta sînt necesare nişte „fleacuri“, ca voinţa şi capacitatea de organizare, şi mai trebuie ca ziua să aibă minimum 25 de ore... Despre fotbal : mă minunează rezistenţa şi optimismul celor care aleargă pe teren. Suporterii sînt pentru mine o enigmă şi ca orice enigmă, mă sperie şi mă fac circumspectă.

Ori la aceea :

— Ce ştiinţă vă impune în deosebi :

— Topologia : are un nume care îmi place prin sonoritatea lui misterioasă. E drept, am auzit nume şi mai şi, dar din păcate nu le-am reţinut. De

ȘTIINȚA

GEOFIZICĂ

Cîmpul magnetic și istoria

De cîtva timp oamenii de știință sînt înclinați să creadă că într-un trecut îndepărtat cîmpul magnetic terestru a dat dovadă de o anume fantezie... Acum, el pare permanent și fix: așa se face că putem utiliza busola pentru a afla nordul. Într-o vreme însă cîmpul magnetic a variat în proporții apreciabile. Mai mult, e aproape sigur că s-a inversat, poate chiar de mai multe ori.

Aceste variații trecute ale intensității cîmpului magnetic terestru pot pune sub semnul întrebării cel mai sigur procedeu de datare imaginat pînă acum în vederea situării în timp a descoperirilor arheologice? Inversările polarității sînt vinovate de dispariția unor specii de animale sau măcar de aceea a unor categorii de microorganisme? Sînt tot atîtea întrebări pe care cercetări recente le impun ca foarte serioase ipoteze de lucru.

Cîmpul magnetic terestru seamănă în anumite privințe cu atmosfera: atît cel dintîi cît și cea din urmă constituie eficiente mijloace protectoare împotriva bombardamentelor cosmice la care am fi supuși în lipsa lor. Atmosfera ne ferește de meteoriți și ceilalți bolizi care străbat spațiul cosmic. Iar grație cîmpului magnetic terestru nu sîntem supuși, decît într-o mică măsură, la acțiunea radiației cosmice. Dacă intensitatea sa ar descrește sau ar dispare, fie chiar provizoriu, protecția de care beneficiază Pămîntul ar fi abolită. Mai exact, fenomenele fizice și biologice care se desfășoară la suprafața planetei noastre s-ar resimți de efectele unei acțiuni mult mai puternice a radiației cosmice.

Printre fenomenele fizice astfel perturbate s-ar număra în primul rînd nașterea în atmosferă a carbonului 14. Acest izotop al carbonului este format prin bombardarea azotului din vecinătatea Terrei. Acest bombardament poate fi ori artificial — particule născute din exploziile atomice și termonucleare — ori natural — radiațiile venite din Soare sau de aiurea... În acest ultim caz, cu cît cîmpul magnetic terestru este mai intens, cu atît mai mică este proporția radiațiilor cosmice care ajung pînă la altitudini unde pot da naștere carbonului 14. Orice creștere a intensității cîmpului magnetic terestru este însoțită de o diminuare a cantității de carbon 14.

Carbonul 14 este însă un produs radioactiv: el dispare treptat-treptat. Dar se credea că acest proces de eliminare ar fi compensat prin acțiunea rastantă în cursul timpului. Pe aceste considerente s-a bazat ideea de a determina vîrsta unui obiect calculînd care este partea ce a rămas pînă astăzi din carbonul 14 pe care l-a înmagazinat atunci cînd a fost produs. Este procedeul de datare care dă în momentul de față cele mai bune rezultate.

Cunoștințele recent dobîndite asupra magnetismului terestru vor arunca noi lumini asupra trecutului istoric?

Via mai putea fi însă aplicată această metodă dacă ipoteza pe care se întemeiază e pusă acum la îndoială? Dacă cîmpul magnetic terestru a suferit variații în cursul timpului, cantitatea de carbon 14 formată de-a lungul vremurilor a variat la rîndul ei și același lucru s-a întîmplat și cu cantitatea de carbon 14 aflată în atmosferă la un moment dat.

Sprijinindu-se pe observații care permit să se tragă concluzia că de 8 500 de ani încoace cîmpul magnetic a suferit variații în limite cuprinse între jumătate din valoarea lui actuală și o dată și jumătate a acestei valori, o seamă de oameni de știință au conchis, deocamdată cu titlu provizoriu, că dacă aceste variații nu condamnă încă metoda de datare prin carbon 14, ea impune totuși corecturi apreciabile.

Aceste corecturi par a se referi mai ales la o „îmbătrînire" a obiectelor: o anume ceramică din neolitic datată, prin metoda carbonului 14, la 4 500 de ani înainte de era noastră, ar trebui, ținînd seama de variația cîmpului magnetic terestru, să fie datată sensibil mai devreme.

Observațiile nu s-au făcut numai pe uscat. Geofizicieni care străbat oceanele cu nave oceanografice au remarcat, atunci cînd au cercetat mostrele de sedimente, anumite conformații care îi îndreptățesc să creadă că în cursul timpului s-au produs diverse variații în orientarea cîmpului magnetic terestru. După aceste estimațiuni, cîmpul magnetic terestru s-ar fi inversat de cel puțin nouă ori în cursul ultimilor trei sau patru milioane de ani. Dacă aceste supoziții s-ar adeveri, ele ar fi fără îndoială cît se poate de interesante și ar mai rămîne să se explice motivele acestor răsturnări. Oricum ar sta lucrurile, merită a fi semnalat faptul că epocile în care par să se fi produs aceste inversări ar putea corespunde cu cele cînd s-au notat, tot după examinarea sedimentelor marine, dispariția unor anume categorii de microorganisme. Să fie vorba de o simplă coincidență sau între aceste două fenomene există o legătură de la cauză la efect? Prudenți, geofizicienii nu se pronunță.

rect de inversările cîmpului magnetic: o schimbare a polarității implică o scădere sau o dispariție provizorie a cîmpului magnetic, împrejurări care au trebuit să fie însoțite de o diminuare a protecției magnetice a pămîntului și, deci, de un bombardament mai intens al radiației cosmice.

Pentru moment, lucrurile se află în acest stadiu. Noi contribuții vor veni, însă, desigur să precizeze cercetările amintite și altele similare, întreprinse în domenii asemănătoare, pentru a încerca să fixeze cunoștințele noastre asupra fluctuațiilor cîmpului magnetic terestru și a consecințelor care au decurs. Dar chiar de pe acum se poate considera, după cum afirmă specialiștii în materie, că inconstanța cîmpului terestru a jucat un anume rol în istoria planetei noastre.

EURISTICĂ

Se datoresc marile descoperiri întîmplării?

Cînd, unde și cum se fac descoperirile? Sînt întrebări la care tot mai mulți cercetători caută acum răspunsul. De multe ori, descoperirile sînt socotite pure întîmplări. Newton a descoperit legea gravitației universale pentru că întîmplător a privit mai atent căderea unui măr din pom, spun cei care pun descoperirile pe seama întîmplării. Alții încearcă să le explice prin împrejurările în care au fost făcute. Rînd pe rînd au fost emise și alte păreri, dar mecanismul descoperirilor a continuat să rămînă necunoscut.

Cu toate acestea, unii oameni de știință și inventatori s-au încumetat să născocească tot felul de mijloace prin care au încercat să dirijeze propriile lor gîndiri pe făgașul descoperirilor. Este elocvent în acest sens exemplul lui Helmholtz. Cunoscutul savant german a elaborat o tehnică psihologică care îi îngăduia, după cum spunea, să influențeze desfășurarea procesului de creație. Iată ce afirma Helmholtz despre apariția ideilor fericite: „De cele mai multe ori ele mi se strecurau în gîndire pe furiș, încît pe moment nici nu-mi dădeam seama de importanța lor, iar mai tîrziu îmi era imposibil să stabilesc în ce împrejurări apăruseră; pur și simplu se iviseră, asta-i tot ce pot să spun. După cît îmi amintesc, nu mi-au venit niciodată la masa de lucru sau cînd eram prea obosit. Întotdeauna trebuia să studiez în prealabil problema sub toate aspectele ei pînă reușeam să „țin minte" laturile ei mai complexe, pentru a o parcurge liber, fără însemnări. Pentru asta trebuia să fac însă o muncă intensă. Dar cînd oboseala pricinuită de muncă începea să dispară atingeam o stare de prospețime fizică totală, premergătoare ideilor fericite".

Am putea continua cu multe alte păreri despre condițiile creației intelectuale. Problema i-a preocupat pe aproape toți marii savanți.

Oricum, un lucru e cert: fenomenul de care vorbeam i-a preocupat și-i preocupă în continuare pe oamenii de știință, indiferent de domeniul în care activează. Mai mult, preocupările au atins un asemenea stadiu încît s-a simțit nevoia unei discipline care să studieze sub toate aspectele legile creației intelectuale. Această disciplină, în clipa de față încă în formare, poartă numele de euristică ce i se trage de la grecescul evrika, exclamație spontană de bucurie, de izbîndă provocată de rezolvarea unei probleme dificile. Tînăra disciplină urmărește să cunoască legile gîndirii creatoare și să elaboreze metode și căi de dirijare a proceselor euristice. În ultimii zece ani utilizarea practică a datelor furnizate de euristică a mers mînă în mînă cu dezvoltarea programe euristice care reflectă într-un anumit grad procesul real al soluționării unor probleme complicate de către om.

Dar pentru a elabora programe care să reproducă activitatea omului e nevoie ca în prealabil să fie înțeles și exprimat în limbaj matematic procesul real al gîndirii lui. Pînă în clipa de față euristica nu a realizat încă pe plan teoretic această misiune extrem de dificilă. Rezultatele practice ale programării euristice sînt însă demne de luat în seamă. Programele soluționează acum cu succes probleme ca organizarea producției în cazul folosirii pe scară largă a benzilor rulante și alte probleme de care am mai scris cu diferite prilejuri. Dar să nu abandonăm latura teoretică a gîndirii productive, despre care psihologul sovietic V.N. Pușkin scria recent că trebuie neapărat soluționată. Dintre ideile exprimate de savantul sovietic în sprijinul acestei hotărîri se desprinde una care ni se pare mai interesantă. Psihologul susține că pentru atingerea țelului exprimat trebuie în primul rînd cunoscut modul cum prelucrează creierul informațiile, trebuie găsită posibilitatea de a observa această activitate în cursul rezolvării unor probleme complicate. Jocul de șah oferă anumite posibilități în acest sens. La soluționarea situațiilor de pe tabla de șah rolul cel mai important îl joacă analiza vizuală. Situațiile pot să fie foarte complicate și să necesite, în plus, din partea jucătorului o activitate euristică intensă.

Ce se petrece în celula nervoasă în momentul descoperirii, în timpul activității euristice și cum se comportă moleculele celulelor nervoase în aceste situații? Pentru euristică această problemă are nu numai o importanță teoretică. Soluționarea ei ar putea îmbogăți omenirea cu procedee încă necunoscute de dirijare a fenomenului de creație. Iată de ce sînt studiate intens în clipa de față mecanismele moleculare ale memoriei.

Cu aceasta nu am epuizat totuși preocupările cercetătorilor pe tărîmul euristicii. Dar nici nu ne propusesem acest lucru.

tehnica

MECANICĂ

Ambarcaţiune-amfibie pe cilindri

Cu mulţi ani în urmă, cînd se căuta un mijloc de a mări viteza cuterelor, cineva a propus să se monteze la pupa lor un cilindru cu rotire liberă. Propunerea pornea de la ideea că în timpul alunecării cuterului pe apă cilindrul urma să se rotească în direcţia deplasării şi în felul acesta acţiona o forţă ascensională. Paralel cu sporirea vitezei, nava ar urca spre suprafaţă, ceea ce ar reduce mult frecarea chilei de apă. Dar, spre surprinderea experimentatorilor, lucrurile s-au petrecut exact invers : a fost de ajuns ca nava să-şi sporească viteza pentru ca pupa să înceapă să se afunde în apă.

Ştiind să ştie de aceste experienţe, ing. Viktor Podorvanov, realizatorul unui model original de navă-amfibie de mare viteză pentru care a primit de curînd drepturile de autor, a urmat la început aceeaşi cale. A studiat particularităţile alunecării unui corp greu pe suprafaţa apei raţionînd întocmai ca în experienţa de mai sus. Şi eşecul nu l-a cruţat nici pe el. Dar nu s-a lăsat înfrînt. Şi-a petrecut tot timpul liber pe malul unui lac unde nădăjduia că într-o bună zi experienţa-i va izbuti. Într-adevăr, în ziua aceea roata, care de nenumărate ori se rostogolise de pe uscat şi se afundase în apa lacului, a alunecat lin pe luciul lacului ajungînd victorioasă pe malul opus. Repetată ulterior de mai multe ori, experienţa i-a confirmat bănuielile că secretul ar sta într-un anumit raport de forţă.

Etapa următoare a cercetărilor a început cu construirea pe malul lacului a unei movilie de pe care cercetătorul lansa, în loc de roţi, cilindri . Rostogolindu-se de pe această înălţime, cilindrul înainta cu viteză spre lac, intra în apă, la început se afunda, dar după foarte puţin timp reapărea la suprafaţă, alunecînd lin pînă ieşea pe malul opus.

După ce a stabilit legile care fac ca un corp greu să se deplaseze pe suprafaţa apei, V. Podorvanov a construit un model de navă cu care a studiat şi legile hidrodinamice. Originala navă-amfibie se sprijină la prova pe două roţi cilindrice de dimensiuni mari, iar la pupa are alte două roţi dar de dimensiuni mai mici. După ce atinge viteza cerută, corpul cuterului nu mai vine în contact cu apa. Numai roţile alunecă pe suprafaţa acesteia. La rîndul lor, roţile se desprind periodic de apă zburînd deasupra. Cel mai mare avantaj pe care îl prezintă nava-amfibie a inginerului Podorvanov este că nu necesită ape adînci. Şi încă unul : trece cu uşurinţă dintr-un bazin de apă într-altul. În sfîrşit, încercarea modelului a pus în lumină nenumărate posibilităţi tehnice. Autorul modelului socoteşte că posibilităţile hidrodinamice ale navei mai pot fi totuşi sporite de cinci ori, ceea ce ar duce la atingerea unor viteze foarte mari de cîteva sute de

ENERGETICĂ

Competiţia reactoarelor

Mulţi se întreabă : cum se explică multiplicitatea tipurilor de instalaţii energetice atomice ? Prin faptul că încă nu s-a depăşit stadiul experimental sau, poate, prin diversitatea condiţiilor economice şi tehnice specifice diferitelor ţări ? Căci chiar şi un nespecialist care se interesează, însă, de progresele energeticii atomice remarcă această multiplicitate, în aparenţă de neînţeles, a tipurilor de reactoare nucleare energetice aflate în funcţiune, în construcţie sau în stadiul de proiect. Ca să dăm un exemplu, în reactoarele centralei atomice sovietice de la Beloiarsk grafitul este folosit ca încetinitor de neutroni, iar apa clocotită ca fluid purtător de căldură, în timp ce reactoarele centralelor de la Novo Voronej şi Ulianovsk folosesc apa obişnuită la o presiune de 100—110 atmosfere atît ca încetinitor de neutroni cît şi ca lichid caloportor. Actualmente, se pare că reactoarele de tip „apă-apă" sînt cele mai răspîndite.

Reactoarele de tip „grafit-apă" şi „apă-apă uşoară" nu permit folosirea uraniului natural, întrucît conţin numeroase materiale care absorb neutronii. Ele funcţionează cu uraniu înnobilat, a cărui producţie este foarte costisitoare şi, ca atare, accesibil doar cîtorva ţări. Pentru punerea în funcţiune a unui reactor cu uraniu natural ieftin ar trebui folosite materiale care absorb în mică măsură neutronii termici, iar ca moderator apa grea. În calitate de fluid caloportor apa uşoară trebuie să fie înlocuită cu gaz carbonic, heliu, azot sau cu lichide organice caracterizate de un punct înalt de fierbere. În acelaşi timp e preferabil ca tecile elementelor termice să fie fabricate nu din oţel, ci din metale mai „transparente" la neutronii termici ca, de pildă, zirconiul, aluminiul, magneziul, beriliul sau din aliaje realizate din aceste metale. Toate aceste măsuri ar permite folosirea uraniului natural drept combustibil nuclear cu condiţia, însă, ca el să se afle la dispoziţie în cantităţi suficiente, întrucît o tonă de uraniu nu conţine decît 7 kg de uraniu-235, din care sînt „arse" doar 3—4 kg. În acelaşi timp, în orice reactor, paralel cu fisiunea nucleelor de uraniu-235, se produce un proces de absorbţie a neutronilor de către nucleele de uraniu-238 care se transformă într-un nou element, plutoniul, utilizabil în scopuri energetice. La zece atomi de uraniu-235 „fisionaţi" se obţin patru, şase sau opt atomi de plutoniu.

Viitorul în energetica atomică, sînt de părere savanţii, aparţine însă reactoarelor supraregeneratoare, cu neutroni rapizi, capabile să folosească, în vederea producerii de energie electrică, întreaga cantitate de uraniu natural şi de thoriu. Dacă în aceste reactoare este utilizat ca purtător de căldură un metal lichid, de pildă sodiu încălzit în reactor la o temperatură de 500—600 grade, se obţin vapori cu parametri ridicaţi, ceea ce asigură centralei atomice un coeficient de randament de cel puţin 40 la sută. Astăzi nu există însă în lume decît cîteva instalaţii experimentale cu neutroni rapizi şi cu o putere relativ mică, aşa încît vor mai punct reactoare cu destinaţie industrială, cu o putere de mai multe sute de mii de kilowaţi. La Obninsk, în U.R.S.S. funcţionează un reactor experimental denumit BR-5, cu o putere termică de 5000 kW, iar la Şevcenko, pe malul Mării Caspice se construieşte prima centrală atomică industrială cu neutroni rapizi, BN-350. Acesta e însă numai începutul, căci în curs de proiectare se află puternice centrale de 600.000 şi chiar de 1.000.000 kW. Deocamdată, savanţii sovietici nu fac pronosticuri precise asupra ritmului de dezvoltare a energeticii atomice bazate pe reactoare supraregeneratoare cu neutroni rapizi. Totuşi, ţinînd seama de etapa parcursă, de progresele realizate, ne încredinţează specialiştii, acest ritm va fi rapid.

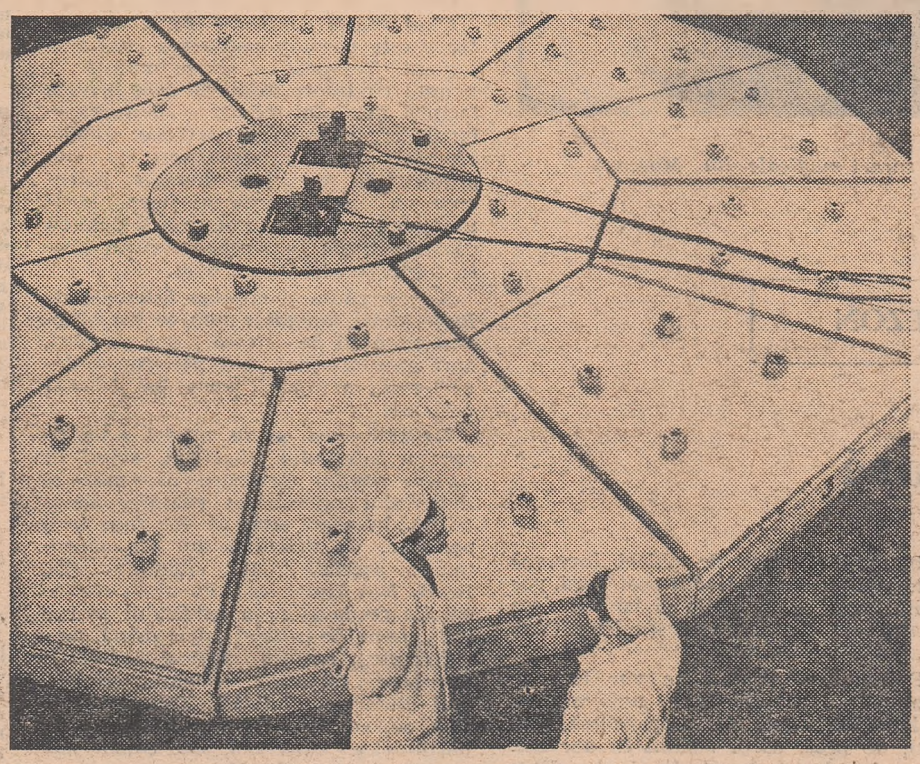

Reactorul centralei electrice atomice de la Obninsk

PSIHOLOGIE

Calde şi reci

Culorile joacă un rol din ce în ce mai important în toate domenile vieţii sociale. Încăperile de locuit şi de lucru, îmbrăcămintea şi obiectele de uz curent sînt colorate. În industrie şi comunicaţii semnalele colorate au căpătat o importanţă aproape vitală pentru desfăşurarea corectă şi neprimejdioasă a procesului de producţie, ca şi a traficului aerian, feroviar şi rutier. Peste tot ne izbim de roşu şi verde. Pentru a înţelege de ce au fost alese şi au persistat sînt necesare unele cunoştinţe de fiziologie şi psihologie, căci numai astfel se pot explica relaţiile şi efectele din complicata lume a culorilor.

Omul trece drept o „fiinţă vizuală", deoarece 40 la sută din informaţiile senzoriale care-i ajung în centrii cerebrali pătrund prin ochi ; participarea celorlalte organe de simţ este cu mult mai redusă. De aceea şi sîntem atît de dependenţi de semnalele optice. Retina umană nu este însă impresionată decît de lumina numită vizibilă, cu lungimi de undă cuprinse între 400 şi 800 milimicroni, care reprezintă abia o fracţiune din spectrul larg al vibraţiilor electromagnetice. Lumina infraroşie, cu lungimi de undă mari (800 milimicroni la 1 mm) şi cea ultravioletă, scurtă (15—400 milimicroni), rămîn invizibile. Unii oameni nu percep decît o parte din spectrul normal, limitarea manifestîndu-se mai cu seamă în domeniul undelor lungi. Sînt aşa-numiţii daltonişti, pentru care una sau mai multe culori nu există, ele apărîndu-le cenuşii.

Cea mai izbitoare caracteristică a culorilor este varietatea lor. Ochiul omenesc poate deosebi o mulţime de nuanţe : roşu, portocaliu, galben, verde, albastru, violet şi altele, dar pentru unele din ele prezintă maximum de sensibilitate receptivă. Acestea sînt roşul, galbenul şi albastrul şi poartă numele de culori primare. Prin amestecarea lor în proporţii corespunzătoare se obţin toate celelalte culori : portocaliu din roşu-galben, verde din galben+albastru, violet din roşu+albastru etc.

De la Newton încoace culorile se aşează pe un disc, în ordinea spectrului (cea enumerată mai sus), punînd astfel în evidenţă înrudirile şi incompatibilităţile dintre ele. Verdele, de pildă, anihilează roşul, iar galbenul — albastrul, atunci cînd aceste perechi de culori situate în opoziţie pe disc sînt amestecate în proporţii convenabile. În ochi efectul se datoreşte faptului că stimulii porniţi de la cele două culori ajung concomitent în acelaşi punct al retinei. Aceeaşi impresie de alb se obţine şi prin rotirea rapidă a discului.

Fiecare culoare declanşează în om senzaţii şi reacţii specifice. Acţiunea lor diferită se explică prin influenţe fiziologice şi asociaţii născute din experienţă. Unele culori excită sistemul nervos, în timp ce altele îl liniştesc, influenţînd astfel asupra presiunii sîngelui, temperaturii corpului şi stării de spirit. Intensitatea reacţiilor faţă de aceste influenţe variază de la om la om, exprimîndu-se prin preferinţele individuale pentru anumite culori.

Psihologia culorilor împarte spectrul în nuanţe calde şi reci. Roşul, galbenul şi toată familia lor se încadrează în prima categorie, albastrul şi verdele în cea de a doua. În plus li se mai atribuie o serie de proprietăţi, după sentimentele şi senzaţiile pe care le trezesc :

Roşul încălzeşte, înviorează, excită, insuflă energie, este bogat în asociaţii.

Portocaliul dă bucurie de viaţă, îmbinînd veselia galbenului cu stimularea roşului.

Galbenul este cea mai luminoasă dintre culorile fundamentale. E strălucitoare, prietenoasă, încurajatoare.

Verdele este calm şi în acelaşi timp vesel, creează bună dispoziţie şi dă naştere la asociaţii.

Albastrul este răcoritor, serios, calmant.

Violetul îmbină efectul emotiv al roşului şi albastrului. Are o influenţă înviorătoare, dar şi calmantă.

Datele furnizate de psihologia culorilor sînt aplicate la mobilarea locuinţelor, dar şi în halele uzinelor şi alte locuri de muncă, deoarece culoarea poate mări plăcerea de a lucra şi deci productivitatea

Un rol şi mai mare îl joacă însă culorile ca semnale de avertizare în procesul de producţie. Instalaţiile a căror utilizare implică pericole speciale sînt vopsite în aşa fel încît să se reliefeze pe fondul mediului înconjurător. Astfel, piesele în mişcare, care nu pot fi acoperite, cărucioarele de transport, macaralele etc. capătă culori vii, bătătoare la ochi.

Dintre culorile de semnalizare roşul este cea mai adecuată atît la lumina zilei cît şi în întuneric. Roşul, culoare fundamentală agresivă, care atrage privirile şi le ţintuieşte, exercită un efect neîndoielnic asupra organismului uman. Verdele, în schimb, culoarea sa complementară, are o acţiune liniştitoare. Pericolul a trecut, circulaţia este liberă ! Albul nu atrage suficient atenţia ; e palid şi gol şi singur nu se mai foloseşte la semnalizare. Şi celelalte culori ale spectrului dispersează mai curînd atenţia, nereuşind să se impună faţă de alte impresii senzoriale.

CHIMIE

Praf de lumină

În laboratoarele de chimie a apărut un nou produs : lumina sub formă de pulbere, lichid, fulgi sau coli. E suficientă deci pudrarea, stropirea sau lipirea substanţei pe o anumită suprafaţă pentru ca aceasta, o dată expusă la aer, să devină luminescentă. Nu sînt necesare nici baterii, nici conectări la curentul electric. Durata de funcţionare este de patru ore.

„Lumina chimică", cum a fost botezat proaspătul preparat, nu dă naştere la căldură şi nu riscă să se aprindă în mod spontan, ceea ce o face deosebit de indicată pentru locurile unde flacăra sau chiar curentul electric ar putea provoca incendii. Pentru a stinge această „lumină chimică" este destul ca obiectul „uns" cu ea să fie acoperit cu o pînză sau cu o hîrtie.

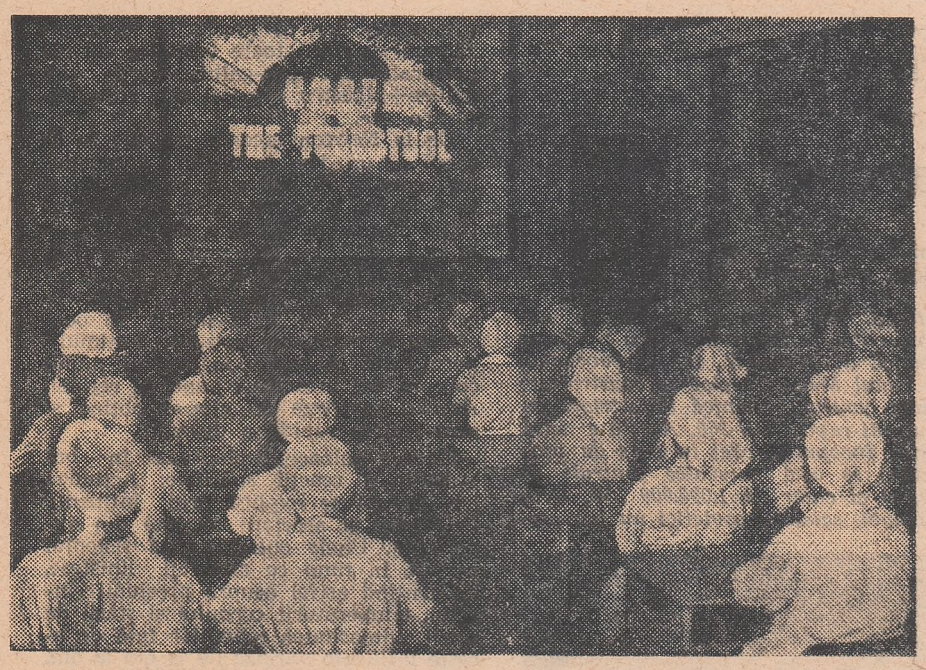

Oră de limba engleză la școala de surori medicale din Moscova

TEMĂ DE SEZON

După cura balneară

Numeroși cititori, urmînd recomandările medicilor specialiști sau cele primite prin „Poșta medicului", și-au petrecut concediul de odihnă în stațiuni făcînd curele de ape minerale sau balneoterapie indicate în tratamentul bolilor de care suferă. Acum, la întoarcerea de la băi, ne-au scris relatîndu-ne modul în care și-au făcut cura, unele „incidente" din timpul curei, și cerîndu-ne noi sfaturi pentru perioada imediat următoare curei.

Unii se arată, de pildă, nemulțumiți că, așteptînd o reacție puternică a organismului, n-au simțit nimic, de unde părerea că tratamentul balnear a fost ineficace. Eroare profundă! Este adevărat că la mulți bolnavi se petrece cam la 6—7 zile după începerea curei, alteori spre sfîrșitul ori chiar și mai tîrziu, o puternică reacție balneară, cu simptome generale și locale alarmante. Neliniște sau agitație, dureri de cap, frisoane, febră, lipsă de poftă de mîncare, insomnie asociate — **la reumatici** — cu accentuarea durerilor articulare sau reapariția unor dureri articulare dispărute de mult; cu tahicardie (puls accelerat) sau aritmie (puls neregulat), creșteri sau scăderi brusce ale tensiunii arteriale — la bolnavii de afecțiuni **cardiocirculatorii**; cu diaree, constipații sau erupții cutanate — la **ulcerași** și **hepatici**; cu creșterea zahărului în sînge și urină — la **diabetici** etc. etc. De asemenea trebuie menționate reacțiile balneare deosebit de puternice survenite mai ales în cursul curei cu nămol sau cu apă sulfuroasă. Dar așa cum aceste fenomene trecătoare nu trebuie să trezească vreo îngrijorare, tot astfel lipsa oricărei reacții nu înseamnă că a fost lipsită de eficacitate cura balneară. Dimpotrivă, ameliorarea bolii poate fi importantă, fără ca ea să se manifeste prin simptome clinice, ci doar prin examenele de laborator.

Nu-i mai puțin adevărat, însă, că dacă la omul sănătos, reintrarea în ritmul vieții obișnuite poate avea loc fără nici o perioadă de acomodare, la suferindul reîntors de la cură apariția unor tulburări temporare post-balneare necesită, măcar cîteva zile după reîntoarcere, o „cură de readaptare". Astfel, bolnavii de afecțiuni digestive trebuie să evite mîncărurile grase, rîntașurile, condimentele, sosurile, alcoolul. De asemenea sînt contraindicate excesul de făinoase, dulciuri, pîine și lichide care balonează. În caz de diaree este bine să se suprime laptele din alimentație, iar în caz de constipație se recomandă pîinea neagră, compoturi, în special de prune, miere de albine etc.

Ulcerașii vor păstra în continuare regimul alimentar și medicația prescrise de medic; bolnavii de ficat sau vezica biliară vor trebui să consume mai mult salate verzi cu untdelemn, carne slabă fiartă sau friptă, legume fierte, unt, compoturi etc.

După cura balneară, bolnavii de afecțiuni cardiocirculatorii vor trebui să evite cel puțin două săptămîni marile eforturi, adică drumurile lungi, muncile fizice grele. În mod obligatoriu vor trebui să-și controleze tensiunea arterială

Reumaticii, care de obicei încearcă cele mai puternice reacții post-cură, vor evita frigul și oboseala și își vor face examenele de laborator specifice (V.S.H., hemoleucograma).

Bolnavii respiratori se vor feri de condițiile atmosferice nefavorabile (schimbări brusce de temperatură, ploi etc), de praf, corpi străini în aer etc. Iar cei bolnavi de afecțiuni ale căilor urinare vor evita alimentele contraindicate și vor lua toate măsurile ca diureza și deci concentrația urinii să fie normale, ingerînd lichide în cantități suficiente.

Cu aceste măsuri preventive, eficacitatea curei balneare urmată în stațiuni își va arăta efectele tămăduitoare în tot cursul anului.

Medicus

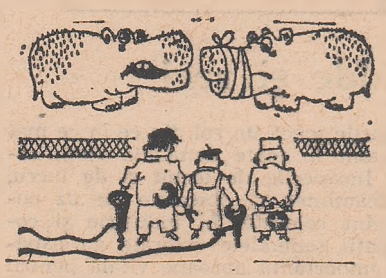

— Să nu-i lași să-ți extragă măseaua fără anestezie

Desen de **N. Kalitin**

LA ÎNTREBĂRILE CITITORILOR

Trebuie tratată hipotensiunea arterială ?

Ca și în cazul hipertensiunii arteriale, adeseori e greu de separat normalul de patologie. Există astfel o *hipotensiune esențială* în care tensiunea arterială maximă nu depășește 10 mm Hg, dar fără nici un simptom clinic. Frecvența ei este destul de mare, însă depistarea este neglijată prin subestimare sau chiar ignorare. În acest caz, de multe ori cei în cauză încep să prezinte simptome hipotensive abia cînd află că au o tensiune scăzută.

Alteori, hipotensiunea apare pe un fond *„constituțional"* (astenie, debilitate etc) sub influența emoțiilor și suprăîncărcării psihice, în condițiile unei alimentații proteice scăzute sau în urma unor dereglări endocrine (hipofizare, pancreatice, tiroidiene). Există de asemenea o *hipotensiune simptomatică* sau secundară în: boli infecțioase, boli intestinale.anemii, boli cardio-vasculare.

Hipotensiunea ortostatică este tot o tensiune arterială cu valori mici, dar care scade și mai mult (cu aproximativ 20 mm Hg.) la schimbarea bruscă de poziție de la orizontal în picioare. Bolnavul devine palid, pulsul slab îi bate rapid sau, dimpotrivă, foarte rar, acuză senzație de sfîrșeală, uneori lipotimie (leșin) sau sincopă.

Simptomatologia celorlalte forme de hipotensiune arterială cu expresie clinică este asemănătoare: oboseală în cele mai mici eforturi, puls labil, palpitații, extremități reci și umede, sensibilitate la oscilațiile factorilor meteorologiei, hiperemotivitate sau apatie; bolnavii se simt mai bine seara decît ziua.

Cînd aceste simptome devin supărătoare este necesar instituirea unui tratament. Terapeutica se va orienta în primul rînd spre măsurile care privesc factorii mediului extern — evitarea eforturilor, a epuizării nervoase, stabilirea unei igiene de viață, spre exemplu plimbări în aer liber, duminici petrecute cu schimbarea mediului obișnuit, somn regulat, mese mici și dese cu conținut bogat în proteine (carne, pește, lapte, brînză, iaurt, ouă).

Se vor căuta și elimina infecțiile de focar (dinți, amigdale etc.), se vor practica exerciții de cultură fizică și sport, spre exemplu înot, schi, ascensiuni, dușuri reci, masaje cu peria, băi de acid carbonic.

De asemenea, se va urmări o tonificare a întregului organism, avînd în vedere fondul structurii nervoase, al deficitului preexistent (slăbire, denutriție). În acest scop se vor face serii periodice de stricnină sau ser neurotonic asociate cu vitamine (B_1, B_2, B_6, B_{12}), fosfobion și eventual efedrină. La recomandarea medicului se vor lua „amine de trezire" (benzedrină, pervitină etc.), extracte corticosuprarenale (cortigen, cortiron), hormoni sexuali, acid glutamic (glutacid). Terapia sedativă se va face diferențiat, utilizînd barbiturice, valeriană sau calciu sub supraveghere medicală.

În hipotensiune ortostatică se recomandă, în plus, gimnastică abdominală cu masaj și centură abdominală.

Dr. S. Sovetov

CALEIDOSCOP

● *USTUROIUL are importante proprietăți terapeutice. Sub formă de infuzie 5 la sută, preparată din bulbul de usturoi zdrobit, se poate folosi în bronșite cronice, hipertensiune arterială, infecții cronice ale tubului digestiv, astenie, iar în verminoze intestinale (oxiuri, limbrici) sub formă de clismă.*

● *PENTRU stimularea poftei de mîncare la debili și convalescenți, plantele medicinale au efecte remarcabile. Dintre acestea se pot folosi în mod special: rădăcina de ghințură (Radix Gentiana), fierea pămîntului (Herba Centauri), pelinul (Herba Asinthi) sub formă de ceaiuri (infuzii) din care se bea un păhărel cu 30 minute înaintea meselor principale.*

● *CĂLDURA este unul din cele mai bune calmante ale durerii. Se poate aplica sub diferite forme: comprese umede calde, termofor electric sau cu apă caldă. Este mai ales indicată în bolile cronice — dureri gastrice și intestinale și în colicile nefritice și hepatice (pietre la rinichi sau ficat).*

● *VENTUZELE sînt cunoscute din cele mai vechi timpuri, fiind menționate în scrierile antice grecești și romane; ele își mențin și astăzi valoarea terapeutică în nevralgii și dureri musculare.*

SOMNUL imediat după masă nu este indicat. Pentru ca digestia alimentelor să aibă loc în cele mai bune condiții, se recomandă imediat după masă o scurtă plimbare urmată de repaus, de preferință într-un fotoliu.

Poșta medicului

GEORGESCU C. — Craiova: Citiți răspunsul dat sub L. S. — Lugoj în nr. 31/1967 din „Veac nou".

COSTEȚCHI ROMANA — Sinaia: Împotriva pielii aspre, uscate utilizați un săpun supragresat, cum este, de pildă, săpunul pentru copii. De asemenea, în caz de expunere la soare, apărați pielea printr-o cremă sau ulei antisolar.

M. C. Z. — Arad: Trebuie să vă adresați unui dermatolog, deoarece căderea părului în această regiune s-ar putea datora unui pitiriazis sau altui parazit.

CELLA B. M. — București: Într-adevăr, tot ce se face împotriva naturii umane are, mai devreme sau mai tîrziu, consecințe regretabile. După părerea noastră, simptomele aparțin unui sindrom de premenopauză, destul de timpurie, datorită, posibil, actului chirurgical căruia v-ați supus cu ani în urmă. Este necesar deci să consultați un endocrinolog care să dirijeze tratamentul hormonal cel mai indicat.

IRINA F. Brașov: Ați citit desigur între timp articolul pe tema „pistruilor" (sau **efelidelor**, în termeni medicali) apărut în pagina noastră medicală.

VÎLCEA RADU — R. Vîlcea: Vă repetăm și dv. ceea ce am mai spus și altor cititori nerăbdători: răspunsurile noastre nu pot avea un caracter de urgență, fiind date în ordinea primirii corespondenței. În plus, corespondența dv. excelează printr-un scris greu descifrabil și o expunere atît de încîlcită a simptomelor, încît nu am putut înțelege altceva decît că suferiți de o **faringită cronică.** Este bine să consultați un oto-rino-laringolog pentru a se stabili cauza. Terapia locală faringiană constă în pulverizații nazo-faringiene cu glicerină boraxată 2—4 la sută, Faringosept 35 cpr/zi, inhalații cu aerosoli de penicilină, streptomicină etc., în fine pulverizații cu ape iodice în stațiunea Govora (inhalator).

GH. BODROGEAN — Lipova—Banat: **În prostatita cronică:** băi calde de șezut, masaje prostatice o dată la două zile, la care se adaugă timp de 2—3 zile pe lună, o cură de tetraciclină, cîte un drajeu la interval de 6 ore.

CORINA — Jimbolia: Dishidroza este o dermatoză veziculoasă localizată la extremități, cel mai des pe palme, tălpi și în spațiile interdigitale, care poate fi și contagioasă, în cazul în care lichidul vezicular conține streptococi sau o ciupercă. Rezistența afecțiunii dv. la tratamentul uzual cu alcool iodat și salicilat 2 la sută pledează pentru un examen bacteriologic al lichidului din vezicule și administrarea unor preparate antimicotice (Stamicin).

B. Z. — Brașov: Trebuie să vă spunem, cu regret, că numai o intervenție chirurgicală poate salva viața fetiței dv. Iată de ce vă sfătuim să solicitați neîntîrziat internarea copilului fie la Clinica Urologică a Spitalului Fundeni, fie la Spitalul Clinic Panduri din București.

B. ALEXANDRU — București: În stomatita aftoasă evitați mîncărurile iritante și condimentate. Dacă badijonările cu soluție de penicilină 10.000 u.i./ml. și drajeurile de Stamicin (6 pe zi) nu ajută, soluția este cauterizarea aftelor cu nitrat de argint 2—5 la sută sau cu Rp.Fenol 12 g, mentol 1,50 g, timol 2 g. Asociați și vitamine (C, A+D și eventual PP tablete).

RODICA — Tr. Măgurele: După părerea noastră este vorba de o **leucoree** pe fondul unei metro-anexite cronice. Pentru a preciza natura microbului sau parazitului care o generează este necesar un examen (eventual repetat) al secreției. Încercați un tratament cu mercurocrom 1 la sută în instilații vaginale pe sonda Nelaton asociat cu supozitoare cu Furadantin sau Metronidazol, la care se adaugă acid ricinoleic 3 la sută și sulfat de oxichinoleină 0,1 la sută, introduse zilnic în vagin. Hipermenoreea este și ea secundară inflamației genitale; în caz de sîngerări abundente, vă recomandăm următorul sirop: Rp.Extr.fl.secale cornuta 3 g, calciu clorat 8 g, sirop simplu 40 g, apă distilată q.s. ad 150 ml.

(Continuare în pag. 11-a)

CAMBODGIA

Surîsul unei statui

Am ajuns la Angkor pe înserat. În semiîntuneric figurile uriașe ale zeilor se desluşeau slab pe fundalul pădurii tropicale care împrejmuia bătrînul templu. Divinitățile priveau rece și nepăsător la mulțimea ce li se îngrămădea la picioare. O singură statuie părea că rîde prietenos turiștilor.

Curînd s-a întunecat de-a binelea și a trebuit să amînăm vizita. Cînd am intrat în templu a doua zi dimineață, am văzut din nou zeitatea. Și m-am convins că într-adevăr surîdea. Avea ochii întredeschiși, iar buzele, obrajii și fruntea răspîndeau o bucurie calmă, senină. Ce artă uimitoare trebuie să fi stăpînit vechii sculptori ai Cambodgiei dacă au putut făuri, cu mijloacele primitive de atunci, acest miracol în piatră !

Acum mai bine de o mie de ani Angkor a fost capitala puternicului regat khmer din centrul peninsulei indochineze. Astăzi e un oraș mort. Dar sculpturile și basoreliefurile de pe zidurile templelor sînt o mărturie a acelor vremuri depărtate. Ele vorbesc despre ospățuri și vînători, ca și despre luptele purtate de khmeri timp de cîteva veacuri cu triburile vecine. Din aceste lupte cîrmuitorii puternicului imperiu au ieșit de multe ori biruitori, dar în cele din urmă dușmanii i-au în[illegible] după devastarea lui, Angkor-ul a fost părăsit de localnici, care au uitat parcă de existența lui.

Dar orașul templelor a rezistat la încercările vremii. În secolul trecut a fost descoperit întîmplător, în jungla deasă, de niște călători francezi. În felul acesta a aflat occidentul de existența Angkor-ului. Evident, o parte din monumente a dispărut fără urmă. Turiștii pot vedea și acum arbori uriași care, aidoma unor duhuri rele, s-au încolăcit în jurul statuilor, și-au infiltrat crengile printre ziduri, distrugînd vechile clădiri. Cu toate acestea, jungla a dat înapoi. Acum Angkor-ul poate fi admirat în toată voia de vizitatori.

Mai tîrziu, după ce m-am întors la Pnom-Penh și am cunoscut mulți khmeri, mi-am amintit de multe ori de surîsul zeității din templul din Angkor. Aveam impresia că vechii sculptori izbutiseră să imprime operei lor o seamă de trăsături naționale ale khmerilor. Într-adevăr, khmerii sînt oameni veseli, politicoși, comunicativi. Vînzătorii din magazine și șoferii de taxiuri sînt mereu surîzători. Dar amabilitatea se împletește strîns cu sentimentul demnității, cu priceperea de a-și apăra, la rigoare, prestigiul.

Nici un străin care vizitează capitala Cambodgiei nu scapă prilejul să admire puternicul Mekong. Vijelios, extrem de capricios pe cursul superior, la Pnom Penh fluviul e docil și-și poartă calm apele pe lîngă cheiurile de piatră. Mekong-ul e nespus de frumos în zori, înainte de răsăritul soarelui, și spre seară, în preajma asfințitului. Deseori, se poate vedea următorul tablou : un mic cargobot trage după sine un remorcher rămas în pană, trecînd pe lîngă palate și pagode budiste, pe lîngă cheiuri și colibe pitulate la umbra palmierilor. În timp ce o ambarcațiune pescărească cu pînze a încremenit, parcă, în mijlocul fluviului. E o priveliște pașnică, aproape idilică...

V. Skosîrev

GROENLANDA

Cu „Bab“ printre munți și ghețuri

Noaptea groenlandeză e frumoasă, dar ciudată. „Bab“, micul vas de cabotaj al Companiei regale pentru comerțul cu Groenlanda, încremenește în largul lungului și întortocheatului fiord. Mai departe nu poate înainta. În imediata noastră apropiere, ceva mai la nord, încep faimoasele ghețuri groenlandeze. E frig, domnește o tăcere apăsătoare, nu se aude un sunet. ci doar un foșnet abia perceptibil : se cerne o ploaie măruntă, ca o pulbere fină. Măcar de s-ar zări o luminiță, fie și numai cît capul unui ac de gămălie ! Contururile munților ce se înalță semeț către tării se deslușesc ca prin ceață. Ne înconjoară din trei părți, strîngîndu-ne într-o imensă pungă de piatră.

Curînd, razele soarelui au să lumineze căsuțele, bisericuța, magazinul și crîmpeiul de pășune smuls cu greu pietrei aciuate la poalele stîncilor... Dar acum, în tăcerea de gheață a nopții, mă preocupă o întrebare pe care mi-am pus-o de multe ori : „Ce știu despre Groenlanda de astăzi ?“

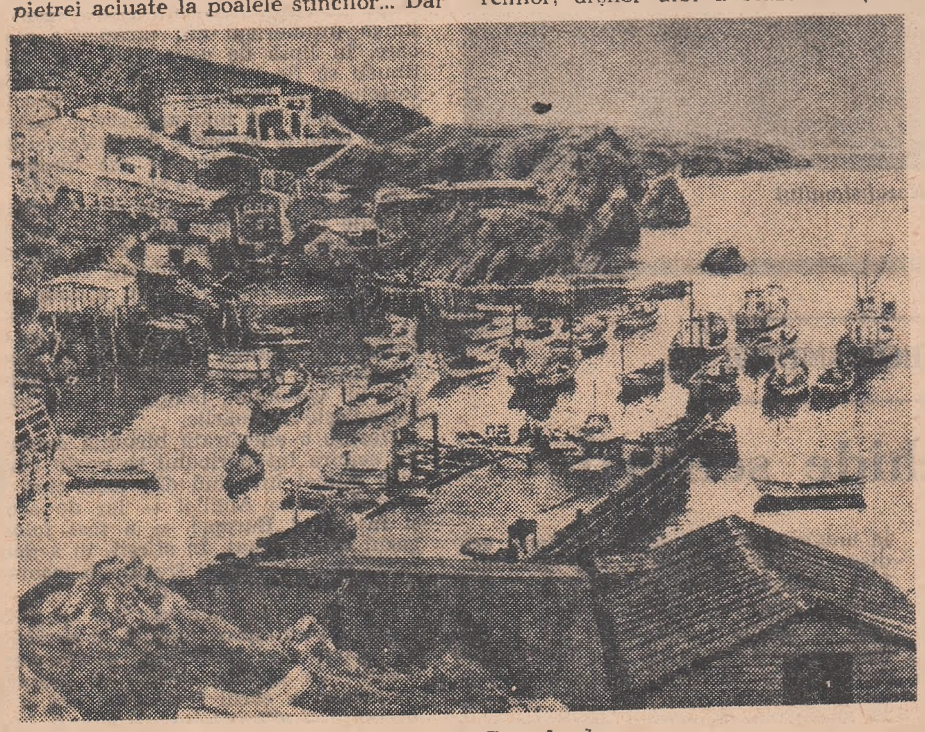

Un „sat“ din Groenlanda

Groenlanda — cea mai mare insulă din lume — este acoperită de o imensă calotă glaciară. Acest înveliș, care pe alocuri atinge, după o seamă de calcule, trei mii cinci sute de metri (!), strivește sub greutatea lui cinci șesimi din teritoriul de circa 2,2 milioane de kilometri pătrați al insulei.

Ghețurile au lăsat oamenilor, pentru traiul lor, doar o îngustă fîșie de pe țărmul sud-vestic, variind între 2 și 250 de kilometri. Aceasta e, însă, o altă Groenlandă, cu munți sălbatici, aproape goliși, tăiați de o rețea întortocheată de fiorduri, insule mici stîncoase și strîmtori. Doar în puținele defileuri ferite de vînturile reci crește cîte un arbust cu tulpina întinsă pe pămînt. Luasem cu mine o valiză plină cu îmbrăcăminte groasă. Dar nici nu m-am atins de ea. Căci vara, temperatura atinge deseori 10—15 grade. Într-adevăr, dacă privim globul, punctul sudic al Groenlandei se află aproape la aceeași latitudine cu Leningradul. Evident, există și țărmuri cu climă aspră — în răsărit și mai cu seamă în nord. Dar acolo densitatea populației e foarte mică...

Ca să mă întîlnesc cu directorul școlii elementare din Iulianehaab, am străbătut pe jos aproape tot orașul, de la un cap la altul, în numai... zece minute. Cîteva străduțe întortocheate, presărate pe stîncile abrupte de pe țărm, pe care se cațără cu greu, la intervale mari, mașini, căsuțe vopsite în culori vesele (căci natura e zgîrcită cu culorile), aisberguri albe care picotesc în golf și șalupe roșii — așa arată, pe scurt, principalul oraș din sudul Groenlandei. Deși are numai 2 300 de locuitori, raportat la populația de 40 000 de locuitori a Groenlandei, Iulianehaab e socotit totuși un mare centru, al doilea ca mărime după Godthaab, capitala insulei.

Școala elementară din oraș este singura instituție de învățămînt de acest fel din tot districtul. Așezările din insulă sînt răspîndite la distanțe de zeci și chiar sute de kilometri și în multe dintre ele nu există școli.

— Avem multe dificultăți — mi-a arătat directorul, în timp ce vizitam clasele. Deși în oraș există un internat, nu-i putem școlariza pe toți copiii. Ici-colo se înființează școli noi, dar locuitorii vorbesc limba eschimoasă, în timp ce învățătorii sînt de obicei danezi... Există foarte puține cadre din rîndul băștinașilor. La Iulianehaab, bunăoară, sînt doar patru groenlandezi cu studii superioare. Iar licee există numai la Godthaab.

Și acum să facem o scurtă incursiune în trecutul istoric al insulei. În vremuri imemoriale, eschimoșii, numiți acum groenlandezi, au venit în Groenlanda din Asia, străbătînd ghețurile strîmtorii Behring și zăpezile din Alaska și nordul Canadei. Timp de veacuri principala lor sursă de existență a fost vînatul. Dar o dată cu ivirea și sporirea numărului de negustori danezi, numărul balenelor, focilor, renilor, ursilor albi a scăzut simțitor.

Oaspetele străin ia primul contact cu insula în port, care de fapt nu este decît un simplu chei la care pot ancora 3—4 nave mici. Vaporașul este repede descărcat de cîțiva tineri bruni, vînjoși, cu pometi proeminenți, în salopete. Groenlanda este, se pare, una din puținele regiuni din emisfera nordică în care abia cu 13—18 ani în urmă a început să se accelereze procesul de destrămare a economiei seminaturale și de împărțire a populației în clase. Pescarii, vînătorii, proprietarii de oi au format, ca să spunem așa, „țărănimea“ groenlandeză. A luat naștere și o burghezie națională care dispune, în genere, de mici întreprinderi. În orașul Narsag există cea mai mare fabrică de stat din sudul insulei, a cărei producție se compune din pește sărat și afumat, fileuri, conserve de crevete etc.

Într-o zi, pe vaporașul care face curse între Narsagssuag-Nanortalik am făcut cunoștință cu Marius Abelsen, un bărbat voinic, între două vîrste. Întîlnirea a fost scurtă, dar interesantă. Și iată de ce. Marius Abelsen este membru al parlamentului groenlandez, mai exact al Landsrodului (căci Groenlanda n-are parlament) — consiliul central groenlandez — organul de administrare locală.

— De cîteva ori pe an trebuie să străbat drumul lung pînă la Godthaab. Acolo se întrunește parlamentul nostru, alcătuit din 17 membri. Cu ce ne ocupăm ? Dezbatem tot felul de probleme legate de viața noastră. Și avem multe...

Marea majoritate a groenlandezilor își cîștigă traiul pe mare, depinzînd în întregime de capriciile asprei mări nordice. În deceniile doi și trei ale secolului nostru apa care scaldă țărmurile „Saharei arctice“ s-a încălzit puțin. Datorită acestui fenomen, în preajma insulei a început să se găsească din belșug pește caracteristic apelor mai calde. Peștele și produsele de pește alcătuiesc peste 50 la sută din exporturile Groenlandei

Pescuitul în capricioasele ape teritoriale ale Groenlandei nu e de fel simplu. Pescarii sînt deseori prinși pe mare de cețuri, vreme proastă sau furtuni. Ca să nu mai vorbim de aisberguri... Unii din acești munți de gheață înaintează cu o viteză de 40 de metri în 24 de ore. Regiunea ghețarului Humboldt, bunăoară, are o înălțime de 100 de metri și o lățime de peste 100 kilometri. În aceste condiții nu e greu să ne imaginăm ce fel de „daruri“ zvîrle Groenlanda în ocean.

Aisbergurile sînt frumoase. Aidoma unei flotile de vapoare sclipitor de albe, care reflectă din interior o misterioasă culoare albăstrie, ghețarii navighează în derivă zi și noapte pe lîngă țărmurile insulei. Dar sînt extrem de primejdioși. Au fost cazuri — cum ne-a spus căpitanul lui „Bab“, un groenlandez blajin care străbate mările de trei decenii — cînd coloșii de gheață, începînd să se dezghețe, și-au schimbat pe neașteptate direcția zvîrlind în văzduh, ca pe o cutie de chibrituri, orice navă care, neprevăzătoare, se apropia de ei...

Oricît ar părea de ciudat la prima vedere, marea ascunde în ea și primejdii pentru industria piscicolă a Groenlandei. De ce ? În ultimii ani s-a observat un fenomen contrar celui petrecut acum 40 de ani. Apele Groenlandei au început să se răcească, ceea ce a avut ca urmare deplasarea zonei de pescuit cu 250 kilometri spre sud. E greu de pronosticat care va fi în viitor regimul de temperatură al mării. Numai natura o va hotărî.

O parte din populația Groenlandei se ocupă, ca în vremurile străvechi, cu vînatul, mai ales cu vînarea focilor care continuă să viețuiască în preajma insulei, în special în regiunea nord-estică. Moda îmbrăcămintei din blană de focă a sporit cererea și prețul acestui produs pe piața mondială. Dar în ultimul timp vînatul a scăzut mult, ajungînd la abia 15 000 de foci pe an, față de 70 000 cu jumătate de secol în urmă.

Într-un port am văzut, pentru prima oară, și celebrul caiac groenlandez. Neobișnuit de ușoara barcă, iute ca o săgeată, e confecționată la comandă după dimensiunile vînătorului. Vînătoarea pe o astfel de luntre este, însă, apanajul unor oameni foarte iscusiți și extrem de îndrăzneți...

M. Zubko

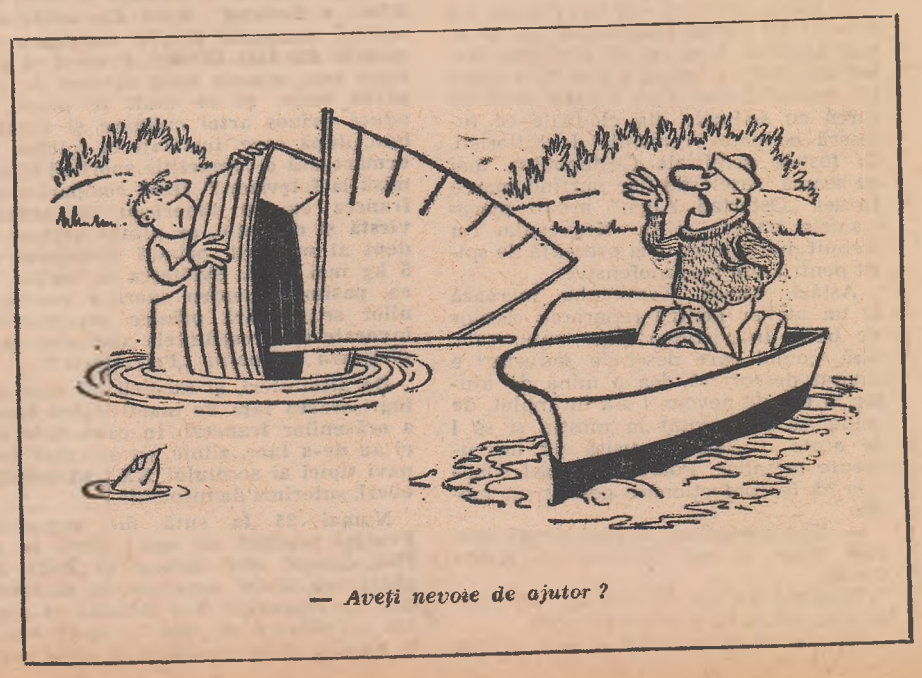

— Aveți nevoie de ajutor ?

În munții Kazahstanului

MESERII NEOBIȘNUITE

Omul care deschide seifurile

Poate fi o îndeletnicire cît se poate de obișnuită, cu condiția, firește, să fie licită. Kievleanul Miron Kravcenko a învățat-o în fragedă tinerețe, pe vremea cînd era ucenic la fabricantul de seifuri Juravliov.

Lucrătorii și ucenicii aveau misiunea să confecționeze elementele complicatelor mecanisme; asamblarea o făcea meșterul și tot el cunoștea secretul funcționării lor. De la bun început, însă, Kravcenko s-a simțit atras de misterul inexpugnabilelor case de fier și a încercat să-l dezlege. N-a fost o treabă ușoară și nici lipsită de primejdii. Aproape fiecare încuietoare avea secretul ei. De atunci au trecut cincizeci de ani, dar mecanismul unuia din primele seifuri cu care și-a bătut capul (și care figura sub denumirea „Nr. 19. Construcție specială"), de exemplu, l-a întîlnit numai de două ori. Altele erau chiar primejdioase: o mișcare neîndemînatică a unui neinițiat și încuietoarea slobozea cîteva gloanțe

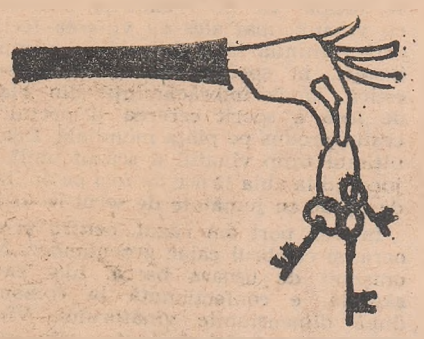

Și totuși, profesia lui Kravcenko s-a dovedit nu numai pasionantă, dar și utilă. Imediat după cel de al doilea război mondial, de pildă, a fost de-a dreptul suprasolicitat, căci a avut mult de furcă cu seifurile din clădirile ce fuseseră ocupate vremelnic de hitleriști. În fostele sedii ale Gestapoului, mai cu seamă, casele de fier purtînd marca firmei „Ostertad Allen" aveau mecanismele minate și lui Kravcenko i-a trebuit multă dibăcie și prezență de spirit pentru a le face inofensive.

Astăzi, Miron Kravcenko lucrează la un atelier pentru repararea caselor de bani În virtutea experienței sale, însă, „omul care deschide seifurile" e invitat deseori să dea o mînă de ajutor în caz de nevoie. I s-a întîmplat, de pildă. să fie invitat la miliție și să i se arate o elegantă trusă de instrumente metalice. Posesorul trusei susținea că le confecționase pentru un medic.

— Sînt șperacluri, și încă dintre cele mai bune, a pus diagnosticul Kravcenko.

Stăpînul lor s-a dovedit a fi un foarte abil hoț de talie internațională

Altă dată Kravcenko a fost invitat la universitatea din Kiev. Casierul era disperat: i se adusese un seif nou-nouț, i se înmînase trusa de chei, dar ușile n-aveau nici urmă de broască.

— O găsim numaidecît, îl liniști Kravcenko și apăsă pe una din încrustațiile de pe ușă. Broasca apăru ca prin farmec. Era un model de seif „Santali — Sankt-Petersburg", a cărui broască se făcea nevăzută o dată cu închiderea ușii.

Se spune că cizmarul n-are ghete, iar croitorul n-are haine. Miron Kravcenko a infirmat zicala, amuzîndu-se să-și confecționeze pentru propria-i locuință o încuietoare demnă de profesia lui.

DACĂ EȘTI ORĂȘEAN:

„Privește-te"!

Pe zidurile caselor din Paris au început să apară afișe înfățișînd un omuleț firav, cu privirea stinsă. Același omuleț își va face apariția și pe platformele autobuzelor, pe ecrane, în timpul pauzelor dintre publicitate și film, în paginile celor 500 de ziare și reviste pariziene și provinciale. „Privește-te!" îndeamnă textul laconic al afișelor.

„În curînd francezii se vor dezobișnui să se folosească de picioare și chiar de mîini, a declarat unul din inițiatorii acestei campanii. Priviți mulțimea de oameni din fața liftului. Preferă să aștepte zece minute decît să urce pe jos patru etaje. Și ce mult le place să aducă prinos artei culinare și vinului bun, după care, instalați în fotoliu, să urmărească o competiție sportivă transmisă la televizor!" Dacă comparăm un francez cu un american de aceeași vîrstă și ocupație, se plînge același adept al mișcării, primul cîntărește cu 5 kg mai mult. Sveltețea și, legată de ea, pasiunea pentru sport a americanilor se numără printre argumentele invocate de președintele asociației care dirijează campania „Privește-te!".

De altminteri, și medicii își exprimă îngrijorarea față de inactivitatea fizică a orășenilor francezi. În cabinetele lor ei au de-a face, zilnic, cu așa-zișii bolnavi tipici ai secolului XX: surmenați, obezi, suferinzi de insomnie.

Numai 25 la sută din populația Franței practică un sport (dacă în acest capitol sînt incluse și băile de soare sau înotul ocazional în săptămînile de concediu). S-a calculat că pentru a-i obișnui pe copii cu sportul și a le asigura toate condițiile în acest sens, pînă în 1970 în Franța ar trebui să se construiască cîte un stadion pe zi și cîte un bazin de înot pe săptămînă.

E. Tamarski

MICA ENCICLOPEDIE

Focul cel de toate zilele

Strămoșii noștri îndepărtați își luminau încăperile cu torțe din lemn de brad muiat în rășină. În locuințele lacustre din neolitic au fost găsite opaițe de lut, în care se ardea grăsime animală, iar lămpile de argilă sau metal, cu fitil textil îmbibat cu ulei vegetal, au supraviețuit, sporadic, pînă în evul mediu. Pînă tîrziu au fost totuși preferate torțele, deși începînd din secolul X au apărut luminările de seu, apoi cele de ceară; acestea, mai scumpe, erau rezervate oamenilor cu stare. Pîlpîitul lumînărilor nu putea însă alunga întunericul din încăperile mari care, în lipsă de ceva mai bun, continuau să fie luminate tot cu ajutorul torțelor. Le întîlnim chiar în secolul XVII cînd, din mărturii scrise, aflăm că în 1664, la serbările de la Versailles, marea sală a castelului era luminată de torțe ținute de două sute de valeți.

În aceeași epocă meșteșugarii lucrau, femeile coseau, învățații scriau la lumina lumînărilor. Din loc în loc, pe străzi erau agățate felinare cu cîte o lumînare aprinsă. Abia în a doua jumătate a secolului XVIII străzile încep să fie luminate, timid, de felinare cu fitiluri de bumac introduse în ulei. La sfîrșitul aceluiaș secol apare, datorită lui Quinquet, lampa cu ulei, care înlocuiește lumînările.

Despre o adevărată biruință a omului asupra întunericului se poate vorbi însă numai începînd din 1805, cînd în manufacturile Angliei — iar de acolo și în restul Europei — a fost folosit gazul de iluminat. În sfîrșit, în a doua jumătate a secolului trecut, în locuințe a pătruns becul electric.

Dar focul, în diversele lui ipostaze, înseamnă nu numai lumină, ci și căldură. Cum se încălzeau predecesorii noștri? În Grecia antică, cu grămezi de jăratec a cărui flacără servea și la prepararea alimentelor. Romanii, însă, care aveau parte de o climă mai puțin blîndă, utilizau în scopuri similare mari cantități de lemne, reușind să construiască chiar un fel de calorifer subteran în care circula aer cald. Acest prototip de încălzire centrală era rezervat, firește, patricienilor, muritorii de rînd mulțumindu-se cu o roabă în care instalau un vas cu jăratec și o plimbau prin locuință.

Evul mediu a fost epoca în care oamenii au avut cel mai mult de suferit de pe urma frigului. Buștenii îngrămădiți în vetre sau în monumentalele șemineuri nu izbuteau să încălzească încăperile, adesea mari, cu ferestre înguste. În plus, lemnul costa scump. Documentele vremii atestă teama oamenilor de zilele fără soare și de nopțile înghețate și despre încercările lor de a se încălzi cînd cu sticle cu apă caldă, cînd cu încălzitoare speciale de aramă.

Sobele de pămînt ars și smălțuit au apărut în Germania în secolul XVI. După încă un secol au fost inventate sobele mobile de tuci, iar pentru personajele simandicoase au fost confecționate elegante sobițe de bronz sau porțelan. Încălzirea centrală, de ale cărei binefaceri ne bucurăm azi, datează de la sfîrșitul secolului trecut, dar s-a generalizat abia după primul război mondial.

B. Boleslavski

Pe încercate! Poftim!

Desen de **B. Bossar**

DE-A LUNGUL SECOLELOR

Între corăbii și supernave

Primele corăbii comerciale aveau un echipaj compus din 20 de marinari și puteau transporta 200 de tone de marfă. Cu alte cuvinte, 10 tone de marfă de fiecare membru al echipajului. După 500 de ani, capacitatea de transport a corăbiilor cu pînze a sporit [illegible] la 20 de tone de fiecare ma[illegible]r. De data aceasta, însă, era [illegible]ba de clipere rapide, cu o capacitate de 1 500 de tone și un echipaj de 75 de oameni.

Cum a evoluat ulterior raportul dintre greutatea încărcăturii și efectivul echipajului? Pe navele mari care brăzdau mările și oceanele pînă prin 1939, el era de 100 de tone de mărfuri de fiecare marinar, dar după 1954 cantitatea de mărfuri a sporit brusc pînă la 1000 de tone la un membru al echipajului. Acest salt a fost inaugurat de un tanc petrolier cu o capacitate de 45.000 de tone.

Acum, cifrele sînt mai mari. Tancul petrolier japonez „Idemitsu-Maru", de pildă, are o capacitate de 200 000 de tone. De fiecare membru al echipajului revin 10 000 de tone de încărcătură, de 1000 de ori mai mult decît pe corăbiile din evul mediu.

K. Vetr[illegible]

REABILITAREA UNUI NUME

5 000 de Casanova suferă

Acum cîteva luni, la Ravenna (Ital[illegible] a avut loc o conferință internațională care au participat numai persoane numele de Casanova. Convocată de [illegible] jurist cu același celebru nume, con[illegible]rința și-a propus să restabilească b[illegible] reputație a tizului participanților G[illegible]vanni Giacomo Casanova (1725—17[illegible] al cărui renume a avut de suferit pe urma aventurilor sale galante.

Invitații la conferință au fost c[illegible]e se numește oameni respectabili: mai mulți de vîrstă medie sau ch[illegible] trecuți de ea. Cîțiva au sosit însoțiți soțiile lor, alții de copii. Așa dar, atm[illegible]fera conferinței era prielnică unor d[illegible]bateri serioase. Deschizînd lucrările [illegible]dunării, juristul Casanova a declar[illegible] „E foarte răspîndită părerea că Gia[illegible]mo Casanova a fost numai un aven[illegible]rier. Dar adevărul e cu totul altul. P[illegible]tru vremea în care a trăit, Casanov[illegible] fost un om cult, un scriitor. Ne-am [illegible]lunat aici pentru a propaga această [illegible]lee și în felul acesta a-i apăra pe [illegible]000 de purtători ai numelui Casan[illegible]le suspiciunile și atacurile la care s[illegible]supuși din partea soțiilor și a cunoș[illegible]telor lor".

Timp de patru zile, de la trib[illegible] conferinței au răsunat discursuri inf[illegible]cărate. În cele din urmă participa[illegible] au ajuns la un compromis, conchizi[illegible] că ilustrul lor tiz se îndrăgostea [illegible] mult de trei ori pe an.

B. Sorokin

Poşta medicului

(Urmare din pag. 8-a)

TARNITA C. — Cicea-Mihăeşti, raionul Dej : 1) După simptomele descrise, spasmele s-ar datora mai degrabă unor tulburări de circulaţie periferice decît unui reumatism, cum presupuneţi dv. Din relatările dv. sumare, ne este greu să ne formăm, însă, o opinie asupra diagnosticului, aşa încît în afara uzualelor antinevralgice (Algocalmin, Antidoren, Codamin) nu vă putem sfătui decît să consultaţi un medic specialist. 2) În cadrul medicaţiei psihotrope, **tranchilizantele** sînt substanţe deprimante ale sistemului nervos central, care calmează bolnavul fără a avea însă efecte hipnotice în doze medii terapeutice (Atarax, Benactizină, Meprobamat, Napoton). **Neurolepticele** sau **neuroplegicele** au acţiune mai intensă decît tranchilizantele, ameliorînd psihonevrozele acute şi cronice, de felul asteniei obsesive, fobice, şi scăzînd hiperexcitabilitatea (Clordelazin, Noinan, Bezerpină). **Timolepticele sau antidepresivele**, în schimb, au acţiune stimulantă asupra psihicului, şi aduc aproape de normal buna dispoziţie a bolnavului (Antideprin, Tofranil, Lucidril).

NESTOR OCTAVIAN — com. Sagu, raionul Arad : Este, desigur, vorba de o hipovitaminoză mai complexă de tip pelagros, pentru tratarea căreia vă recomandăm vitamina C_{200} (3—4 tablete/zi), vitamina B_6 50 mg, o fiolă pe zi, vitamina $A+D_2$ 3 cpr/zi, vitamina PP 3-4 cpr/zi, Electovit, 3 cpr/zi.

MARIUS POPOVICI — Timişoara : După cîte ştim, asemenea operaţii se practică şi în ţara noastră, în cadrul serviciului oto-rino-laringologic al Spitalului Al. Sahia din Bucureşti, str. Mircea Vodă 66.

ENE VIOREL — Braşov : 1) Loţiunea [illegible]fort, recent pusă în comerţ, dă rezultate bune în tratamentul mătreţei. 2) Gingivoragiile pot fi cauzate şi de o carenţă de vitamine C, K, P, după cum se pot datora şi lipsei de igienă bucală, tartrului dentar sau unor carii cu gangrenă pulpară. Ca tratament : cauterizări cu clorură de zinc 120 la sută sau badijonări cu Rp. Sulfatiazol 4 g, glicerină 20 g, bicarbonat de sodiu 2 g. Veţi asocia vitamina K, o fiolă zilnic, vitamina C_{200} 4 tablete/zi, Tarosin 6 cpr/zi. 3) Sînt probabil fenomene de tip pelagros. Citiţi răspunsul dat tov. Nestor Octavian în acest număr. 4) Este posibil ca miopia să avanseze, şi în plus să se complice cu supărătoare migrene. 5) Noţiuni de culturism puteţi găsi în manualul de Medicina culturii fizice recent apărut în librării. Lucrările indicate de noi n-au fost traduse în româneşte.

GRECU DOMNICA — Vatra Dornei : Asupra medicamentului amintit nu am mai primit nici o informaţie în plus cu privire la rezultatele experimentării lui. Dezobişnuinţa de alcool trebuie să fie însă, înainte de toate, un act de voinţă al bolnavului pentru a-şi învinge slăbiciunea de care dă dovadă faţă de băuturi alcoolice. Terapia medicamentoasă — că se face cu Antalcol, cu glucoză asociată cu doze mici de insulină, cu extracte de ficat în injecţii intravenoase, cu benzedrină sau introducînd diferite substanţe vomitive (Emetiral 10—15 mg) ori altele care să provoace dezgustul de alcool (Antabus, Esperal etc.) — este de fapt un paliativ temporar, în absenţa voinţei bolnavului de a renunţa la alcool.

ANA MARIA MUNTEANU — Sînicolaul mare, reg. Banat. Convingerea noastră este că **paraplegia** (paralizia membrelor inferioare) s-a instalat nu în urma probei cu lipiodol, ci ca un simptom evolutiv al afecţiunii de care suferiţi. În forma dv. de **arahno-mielită** se recomandă o terapie medicamentoasă de lungă durată constînd în: corticoterapie cu prednison şi ACTH, sub protecţia antibioticelor (aureomicină) şi ionizări medulare cu iodură de potasiu, roentgenoterapie în doze anti-inflamatoare pe zona unde se dezvoltă arahnoidita, în mai multe serii.

CORNELIA — Bucureşti : În general medicaţiile pentru **acneea juvenilă** conţin sulf, ihtiol şi gudron, care se utilizează după ce s-a testat sensibilitatea pielii. În caz de intoleranţă la sulf veţi curăţi seara, la culcare, tegumentele cu un tampon de vată înmuiată în licoare Hoffmann şi apă distilată în părţi egale, după care veţi badijona cu : Rp. Acid salicilic 3 g, camfor 1 g, mentol 0,50 g, alcool ad 100. Foarte eficientă şi bine tolerată este şi o soluţie apoasă de trietanolamină 10%.

G. V. PODUŢ — Com. Berinţa, raion Lăpuş-Maramureş : În absenţa altor elemente de diagnostic, sîntem şi noi de părere că este vorba de o **dermatoză alergică.** Ca tratament local, aplicaţi următoarea mixtură antipruriginoasă : Rp. Mentol 0,30 g, oxid de zinc şi talc venet., cîte 15 g, glicerină şi apă, cîte 20 g., urmate de o pomadă calmantă şi antiinfecţioasă : Rp. Negamicină 0,5 g, hidrocortizon 200 mg. lanolină şi ulei de parafină, cîte 10 g. Tratamentul specific, în cazurile în care nu s-a depistat alergenul, constă în desensibilizare cu protează urinară după metoda Briel sau iontoforează cu histamină în doze mici, progresive (1/1000—1/10 mg/ml), eventual Feniramin pe gură, 1—3 cpr. pe zi. 2) Este vorba de un **surmenaj** trecător, pe care concediul de odihnă, într-o staţiune climaterică de altitudine mijlocie (de ex : Sinaia, Cîmpulung- Muscel) şi tranchilizante de tipul Napotonului sau Benactizinei, îl vor înlătura. 3) Înlăturînd cauza de la nr. 2, vor dispare de bună seamă şi efectele : durerile şi amorţelile, transpiraţia, care nu-s decît **tulburări neurovegetative**, pe fondul acestui surmenaj psihic.

M.M.T. — Com. Izvorul, raion Giurgiu : 1) Pare a fi vorba de un **herpes genital**, care — oricum — impune un repaus sexual pînă la vindecare. Local, spălaţi dimineaţa şi seara cu Rp. Sulfat de cupru şi sulfat de zinc, cîte 1,50 g, apă distilată 300 ml. După care pudraţi cu praf de sulfamidă sau cu : Rp. Peroxid de zinc 10 g, talc 40 g, acid salicilic 1 g. În cazul cînd nu dispare, se recomandă atingeri cu soluţie de nitrat de argint 1%, o dată pe zi, după care se pudrează cu sulfamide. 2) Poate fi vorba de **hemoroizi interni** sau de o **inflamaţie a prostatei**, dar nu vă putem pune diagnosticul precis prin corespondenţă.

BOBO D. — Bucureşti : Presupunem doar, neavînd toate mijloacele de diagnostic la îndemînă, că ar fi o **dermatoză alergică**, provocată poate de colesterol sau de săruri biliare. În cazul cînd o cură antihistaminică de 1—2 luni cu Feniramin (1 cpr. de 3 ori pe zi) şi clorură de calciu intravenos, nu dau rezultate, vă sfătuim să vă adresaţi Serviciului de alergologie al Spitalului Colţea pentru depistarea alergenului.

GHEORGHINA — Oraviţa : N-am auzit pînă acum de un asemenea diagnostic, aşa că bănuim că l-aţi înregistrat dv. greşit. Pentru a depista cauza **subfebrilităţii**, cereţi un examen pulmonar (radiografie, eventual tomografie), examene de laborator (coprocultură, pentru depistarea colibacilului etc.). În cazul cînd examenele sînt negative, noi credem mai de grabă într-o **nevroză de inhibiţie** pe fond sexual căreia nu medicamentele, ci căsătoria îi va aduce vindecarea.

GRIGORE M. NICOLAE — Ploieşti : Abundenţa tot mai mare a corespondenţei ne împiedică să răspundem imediat. Cu toată localizarea lor cam bizară, este vorba probabil de nişte aşa-zise **comedoane**, adică de dopuri de sebum oxidat. Ca tratament local, după băi de abur, se recomandă înmuierea şi albirea comedoanelor cu Rp. Perhidrol 5 g, lanolină 25 g, butyr cacao 15 g. Această alifie se va lăsa peste noapte. Scoaterea comedoanelor cu ajutorul extractorului (tire comédons), poate fi făcută de orice cosmeticiană cu diplomă.

La cerere vi se trimite **GRATUIT** lista mărfurilor, care cuprinde printre altele :

CEASURI, STILOURI, PIXURI, RECHIZITE ŞCOLARE, PRODUSE COSMETICE, ARTICOLE DE PICTURĂ, CĂMĂŞI, FULARE, BATICURI, BASCURI, FEŢE DE MASĂ, CUVERTURI, URUITORI, VERMORELE precum şi alte mărfuri.

CONSUMAŢI PRODUSELE LACTATE

SIBIANA

De asemenea, cereţi noile produse speciale pentru sandvişuri:

- BRÎNZĂ TOPITĂ ÎN PASTE CU DIVERSE INGREDIENTE ŞI CONDIMENTE.
- BRÎNZĂ TOPITĂ CU SALAM SAU ŞUNCĂ.

COMBINATUL CHIMIC FĂGĂRAŞ

Regiunea Braşov Telefon 15-20

Produce şi livrează,

pe bază de comandă fermă la prezentare :
- **Oxigen tehnic**

Cu repartiţie :
- **Bachelită praf**
- **Novolac solid**
- **Novolac alcoolic**
- **Fenoplac**

Informaţii suplimentare la Serviciul Desfaceri al Combinatului. Telefon 15-20

Reînnoiţi-vă abonamentele la

VEAC NOU

PERFORMANȚĂ

Ascensiune deasupra norilor

În Uniunea Sovietică a avut loc de curînd un important eveniment sportiv : o alpiniadă internațională, la care au participat alpiniști din nouă țări.

Ținta finală a acestor cutezători a fost piscul Lenin din Pamir, care are, nici mai mult nici mai puțin, decît 7134 de metri !

O asemenea înălțime nu este, de altfel, o excepție în peisajul „acoperișului lumii", cum e supranumit Pamirul. Numai în partea sovietică a podișului mai există trei piscuri care trec de 7 000 de metri.

Alpiniștii au început urcușul la 10 august și și-au acordat zece zile pentru atingerea țintei. A fost un asalt de masă al uriașului muntos, la care au luat parte 200 de sportivi împărțiți pe cinci trasee. În punctul cel mai înalt

Pași spre 7 000 de metri...

al piscului Lenin ei au implîntat drapelele țărilor participante și un obelisc memorial din oțel inoxidabil, lucrat după proiectul primului cuceritor al înălțimii, V. Abalakov.

Și acum, cîteva amănunte despre piscul Lenin. El a fost descoperit de savantul rus Alexei Fedcenko, neobosit cercetător al Asiei Centrale. La 8 septembrie 1934 a fost escaladat, pentru prima oară, de alpiniștii sovietici Vitali Abalakov, Kasian Cearnuha și Ivan Lukin. Cei trei temerari au dus pînă sus pe culme un bust al lui Lenin care străjuiește de atunci priveliștea de o rară frumusețe și măreție.

Fiecare alpinist care ajunge pînă acolo își scrie numele pe postamentul celui mai „înalt" monument al făuritorului statului sovietic. Pînă acum sînt 513 nume. Este un record absolut pentru giganții alpini a căror „statură" depășește 7 000 de metri.

CÎTEVA ORE DINTR-O VIAȚĂ

Comoara

Soțul Nadiei Egorova a murit subit de inimă, lăsînd-o singură cu doi copii gemeni de numai cinci luni — Andriușa și Alioșa. Colegii lui au ajutat-o să-și găsească o ocupație care să-i permită să stea acasă : primea manuscrise de la edituri și le dactilografia. Totuși era obligată să mai și lipsească de acasă, și de fiecare dată cînd îi știa pe copilași singuri, o chinuia teama că li s-ar putea întîmpla ceva. Trecînd odată prin greaua încercare a pierderii bărbatului iubit, Nadia nu se putea vindeca de frica permanentă că o catastrofă este oricînd posibilă.

Într-o dimineață, a trebuit să facă tîrguieli. Gemenii dormeau, dar în ajun unul dintre ei fusese cît pe ce să cadă din pătuț, și acum mama nu se putea hotărî să plece. Multă vreme a stat lîngă dînșii, mușcîndu-și buzele ca să nu plîngă ; în cele din urmă a găsit o ieșire : luîndu-i din pat cu salteluțe cu tot, i-a culcat direct pe podea.

A cumpărat repede laptele, dar la magazinul alimentar era coadă la casă. Nadia s-a așezat după două bătrînele vorbărețe, iar în spatele ei s-a instalat un bărbat voinic și posomorît, îmbrăcat într-un fulgarin bleumarin. Rîndul înainta încet, sau poate că așa i se părea Nadiei, care n-avea în fața ochilor decît imaginea celor doi micuți culcați pe podea.

Bătrînelor nu le tăcea gura :

— Acum se descoperă comori pretutindeni — povestea una foarte animat ; cum dărîmă o casă, cum găsesc brățări, inele de aur...

— Minciuni ! a bubuit bărbatul posomorît din spatele Nadiei.

— Poate, dar așa vorbește lumea — s-a scuzat speriată bătrînica.

La un moment dat, s-a defectat aparatul de taxat de la casă. Pînă să fie reparat, Nadia s-a gîndit că, probabil, gemenii, trezindu-se, au alunecat de pe saltea pe podeaua rece. A apucat-o groaza. Ieșind din rînd s-a apropiat de casă și cînd casiera a început să elibereze iar bonuri, Nadia s-a trezit că-i întinde banii. În aceeași clipă rîndul a început să zumzăie ca un roi de albine izgonit din stup.

E inexplicabil de ce oameni pașnici de felul lor, în clipa cînd se așează la rînd pentru indiferent ce, dau dovadă de o agresivitate necruțătoare. Unui pasager care explică rugător că întîrzie la tren, i se răspunde țîfnos că toți întîrzie, altuia care se grăbește la doctor, i se demonstrează că toți se grăbesc.

Dar să ne întoarcem la Nadia.

— Ce neruşinare ! fierbea coada. Nu-i luați banii !

— Am copii mici, au rămas singuri acasă — s-a scuzat Nadia cu voce surdă.

— Minciună ! a bubuit iar bărbatul cu trenci bleumarin.

Dar casiera, surdă la proteste, a luat banii, i-a dat bonul și Nadia a plecat în grabă.

— Nu las lucrurile așa — se agita în continuare posesorul trenciului bleumarin. Minte că are copii. Las' că verific eu, din principiu !

Și la ușă, Nadia s-a trezit că bărbatul cel posomorît îi taie drumul.

— Am spus că verific, înseamnă că verific ! și a fixat-o pe tînăra femeie cu niște ochi care au înghețat-o.

Nadia a alergat într-un suflet pînă acasă, urmată de necunoscut, care a intrat în lift după ea. Uriaș, umplea cabina. Nadia s-a tras într-un colț, evitînd să-l privească. Au urcat în tăcere. De emoție, Nadia n-a putut descuia imediat ușa locuinței. Cînd, în sfîrșit, cheia s-a răsucit în broască, tînăra mamă, uitînd de toate, a dat buzna în casă să vadă ce-i cu copiii.

În urma ei a auzit pași grei și foșnetul trenciului și abia atunci și-a amintit că nu-i singură. Străinul i-a privit ce i-a privit pe gemeni și a plecat fără să spună o vorbă. Dacă n-ar fi rămas după el un iz de benzină, Nadia ar fi crezut că a visat.

A doua zi tocmai începuse să scrie la mașină, cînd a auzit soneria. În prag stătea necunoscutul din ajun, însoțit de o femeie înaltă și dreaptă ca o trestie.

— Putem intra ? a întrebat ursuz vizitatorul cu vocea-i tunătoare. În legătură cu întîmplarea de ieri. Ești singură ?

— Da, soțul mi-a murit nu de mult.

— Uite, asta-i soția mea, Nastasia Ivanovna. Lucrează ca liftieră la un minister. O zi da, una nu. În ziua cînd e liberă poate veni să te ajute. Avem și noi un băiat, dar e mare, are 12 ani, poate rămîne și singur, sau îl iau cu mine cu mașina. Pe cînd dumneata, să lași singuri doi copii așa de mici, e mai rău ca orice...

— Mai rău ca orice — a repetat și soția lui.

Nadia îi privea mută pe amîndoi — pe femeia necunoscută și pe bărbatul posomorît, în trenci bleumarin, și pentru prima oară după moartea soțului a simțit că-i revine sentimentul de liniște și de siguranță și o învăluie plăcut ca o apă caldă.

Cel care mi-a povestit această întîmplare a încheiat zîmbind :

— Și încă nu ți-am spus esențialul : în concediu au plecat cu toții la țară cu Nadia și copiii. Exact ca într-o poveste de Crăciun. E nostim, nu ?

Dar mie nu mi se părea nostim. Dimpotrivă : doream și mai tare să aflu cît mai multe despre omul acela și cu toate că știam că nu-i acasă, m-am dus la el. Acolo am dat de un vecin care, la început, n-a înțeles exact scopul vizitei mele. Apoi s-a gîndit un pic și mi-a răspuns :

— E un om foarte, foarte complex. A suferit mult, a văzut multă murdărie în viață. De aceea s-a înrăit, s-a asprit pe undeva și pare grosolan, nesuferit. Dar dacă-l cunoști bine... Energia, dragostea de viață, setea lui de adevăr sînt uimitoare. Și bunătatea activă. Comoară, nu om. Dar numai dacă îl cunoști bine...

Cuvintele acestea mi-au amintit de discuția celor două bătrîne despre comorile care se descoperă pretutindeni. Și m-am gîndit că cele mai prețioase comori sînt ascunse totuși nu în pămînt, ci în inimile oamenilor. Numai că trebuie să știi să le descoperi, ca pe orice comoară. Doar uneori, dacă ai noroc, se dezvăluie singure.

Tatiana Tess

Ingerul păzitor

SPORT

Hochei pe caniculă

Hotărît lucru, tradițiile trec prin momente de criză. Pînă acum se știa, de pildă, că temperatura caniculară este o temperatură „atletică", „fotbalistică" și cum mai vreți, dar nu „hocheistică" (nu ne referim la antrenamente, ci la competiții publice). Vara, superbul spectacol pe gheață intra în „relache". Dar numai pînă anul acesta, cînd, la jumătatea lunii august, a fost răsturnată încă o regulă.

La Moscova termometrul arăta treizeci de grade, dar pe patinoarul de la Lujniki crosele s-au încrucișat în două bătălii oficiale de toată frumusețea, care au adunat în tribune un public de campionat mondial sub raport numeric și de competență. În primul meci au jucat componenții lotului U.R.S.S. cu campionii pe anul acesta, echipa „Spartak", iar după cîteva zile „consacrații" și-au măsurat forțele cu candidații. Ambele meciuri s-au desfășurat într-un ritm amețitor și la un asemenea nivel de măiestrie încît entuziasmul suporterilor s-a ridicat la temperatura de fierbere a apei !

Hocheiștii sovietici au început sezonul competițional în plină vară din pricina „Olimpiadei albe", care va debuta la Grenoble la 4 februarie 1968, cu o lună și jumătate mai devreme decît de obicei. Echipa U.R.S.S. are de apărat titlul suprem, cucerit pînă acum de două ori : la Cortina d'Ampezzo în 1956 și la Innsbruck în 1964.

Antrenorul reprezentativei, A. Cernîșev, și ajutoarele lui au început pregătirile după un scurt răgaz acordat jucătorilor. Alături de hocheiștii consacrați, purtători ai titlurilor de campioni mondiali și olimpici, a fost invitat un mare grup de tineri cu perspectivă. În total s-au antrenat 43 de jucători. Din ei vor fi aleși cei care vor reprezenta Uniunea Sovietică la cea de a X-a ediție a Jocurilor olimpice de iarnă. Pînă atunci, selecționații vor întîlni într-un mare turneu internațional, care se va organiza la Moscova, puternicele echipe ale Canadei, Cehoslovaciei, Suediei etc. Și vor susține cîteva meciuri de verificare în străinătate.

MODA

Sfîrșitul monopolului parizian, culoarea veșnică și alte probleme

Festivalul internațional și expoziția de îmbrăcăminte de la Moscova n-au fost numai o paradă a eleganței și a noutăților, ci și un for de discuții, de schimb de experiență, de întîlniri și confruntări instructive. Aria problemelor abordate, organizat sau spontan, a fost atît de întinsă și de variată încît ar fi imposibil să le notăm pe toate. De aceea am ales cîteva care ni s-au părut a prezenta un interes mai larg.

O primă concluzie, care a reieșit nu numai din discuții, ci și din realitatea colecțiilor, marchează sfîrșitul monopolului parizian. Franța rămîne, unanim recunoscută, o mare școală de măiestrie, un legislator de prim rang al gustului internațional, dar nu mai deține monopolul exclusiv al noutăților modei. Ea are rivali redutabili în creatorii englezi, italieni, polonezi. Anglia, de exemplu, a făcut o adevărată cotitură în modă. Țară conservatoare și în acest domeniu, țară unde moda a fost multă vreme stabilă, chiar puțin arhaică, ea a explodat cu inovații care au cucerit repede lumea. Să ne amintim numai de mini-fuste.

Apropo de mini-fuste. Lungimea vestmintelor feminine a fost mult discutată la Moscova. Dar putem să le liniștim pe cititoarele noastre interesate : rochiile mai lungi lansate de casa Dior n-au „prins". S-a recunoscut unanim că moda modernă a întinerit femeia, degajîndu-i picioarele. Nu ne referim la fenomenul extrem „mini", care nu întîmplător n-a devenit un fenomen de masă nici măcar în țara de baștină, ci la lungimea rațională, care lasă genunchii liberi. Modelierii sovietici și alții optează pentru o lungime de treișapte centimetri de-asupra genunchiului. Lungirea rochiilor în Franța a fost impusă de factura noilor țesături produse în această țară, de aceea n-are sorți să se generalizeze.

Cum culorile sînt un element de bază al modei, ele au revenit des în discuție. S-a subliniat că gama colo-

Lungimea vestmintelor femi[illegible] a fost mult discutată la Moscova...

ristică a devenit extrem de variată. Au apărut multe nuanțe inexistente înainte. În schimb anumite culori au dispărut și nu se vor întoarce multă vreme. De exemplu, cafeniul și trandafiriul. Începe, însă, triumful tuturor nuanțelor de auriu și roșu, al albastrului, verdelui și negrului. Negrul devine culoarea dominantă atît în îmbrăcămintea feminină, cît și în cea masculină. Este o culoare veșnică. Interesant că pînă și Japonia, țară extrem de conservatoare în acest domeniu, unde indigoul era considerat ca un fel de culoare națională, a îmbrățișat bogata gamă cromatică modernă.

40 460 REDACȚIA : București, Piața „Scînteii", Tel. 17 60 10 Abonamentele se fac la oficiile poștale și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.
Tiparul : Combinatul Poligrafic Casa Scînteii